

Om inte Thunberg, kanske Trump?¹

En studie om sambandet mellan samhälls-skeptiska attityder och inställningen till globala politiska symboler

Thomas Karv

If not Thunberg, perhaps Trump? A study about the relationship between skepticism towards society and attitudes towards global political symbols

This article concerns how publics relate to global political actors, including: Joe Biden, Greta Thunberg, Donald Trump and Vladimir Putin. In an increasingly globalized and digitized era, the influence of political actors increasingly transcends national boundaries, turning them into global celebrities and in this case also global political symbols. In order to explore the growing importance of global political symbols for political behaviour, this article seeks to explore the association between opinions towards several global political symbols, broadly representing either the establishment or the anti-establishment, and attitudes towards the media, politics, science, global warming and the Covid-19-pandemic. Using survey data collected in Finland 2021, the results broadly show that holding positive opinions about establishment symbols are positively associated with holding mainstream opinions, while a similar relationship is found between anti-establishment symbols and populist attitudes. The findings add to the literature about the attitudinal foundations of emerging global political mass movements.

Introduktion

Globalisering och digitalisering har bidragit till att politiska aktörer, brett definierade i denna studie som individer aktiva inom politiskt beslutsfattande eller åsiktsbildning, på kort tid kan uppnå något som kan likställas med ett

¹ Jag vill rikta ett stort tack till docent Marina Lindell och de två anonyma granskarna för värdefulla kommentarer på tidigare versioner av detta manuskript.

internationellt kändisskap. Samtidigt har även ett alltmer individcentrerat och medialiserat samhällsklimat bidragit till att ett större väljarfokus har flyttats från politiska partier till enskilda politiska aktörer (Pedersen 2023; Vos & Van Aelst 2018), vilket följaktligen skapat en situation där även det faktiska politiska inflytandet av enskilda politiska aktörer har ökat medan betydelsen av den institution som den politiska aktören representerat samtidigt har minskat (Dodeigne & Pilet 2021; Ferreira da Silva, Garzia & De Angelis 2021; Pedersen & Rahat 2021; Rahat & Kening 2018). Detta är en pågående process som har fått beteckningen politikens individualisering (Karvonen 2010: 4; Pedersen 2023: 255). I likhet med traditionella symboler för nations-tillhörighet (flaggor, sånger etc.), som används för att skapa affektiva känslor av gemenskap och tillhörighet inom en statsbildning (Cobb & Elder 1973; Edelman 1964), kan även dessa politiska aktörer i en alltmer globaliserad och digitaliserad värld komma att fungera som förenande politiska symboler för olika globala politiska rörelser. I en tid då inflytandet från enskilda politiska aktörer växer, kan en ökad förståelse för hur inställningen till dessa även hör samman med hur olika typer av samhällsåsikter slår igenom vara ett viktigt bidrag till studier av hur massrörelser och politisk mobilisering fungerar i en globaliserad värld.

Politiska skiljelinjer har allt sedan Lipset och Rokkan (1967) kommit att användas som en utgångspunkt för att förstå konfliktdimensionerna inom ett samhälle och därigenom framväxten av politiska partier som en specifik form av massrörelse. Som ett resultat av industrialiseringen identifierade Lipset och Rokkan konflikten mellan stad och landsbygd och arbete och kapitel som de dominerande skiljelinjerna i industrialiserade länder, men redan under 1970-talet lanserades idén om att en värderingsbaserad skiljelinje, mellan så kallade post-materialistiska och materialistiska värderingar (Inglehart 1977), skulle komma att öka i betydelse som ett resultat av bland annat en högre generell utbildningsnivå och levnadsstandard. Under 2000-talet har även riktlinjer från en ny men relaterad skiljelinje, den så kallade globaliserings-skiljelinjen (Kriesi et al. 2006; Kriesi 2010), alltmer kommit att användas som utgångspunkt för att förstå det ökade väljarstödet för missnöjespartier i Europa, hädanefter refererade till som populistpartier. Utgångspunkten här är att ökad globalisering har bidragit till att skapa både vinnare och förlorare, varav "vinnarna" därför i grova drag förväntas stödja de traditionella partierna ansvariga för denna utveckling och "förlorarna" de partier som framställer sig själva som motståndare till den rådande utveckling (se här Cammaerts 2022; Ford & Jennings 2020; Hooghe & Marks 2018; Kriesi 2010; Kriesi et al. 2006; Teney, Lacewell & De Wilde 2014; Zurn & De Wilde 2016). På senare tid har forskare även börjat se närmare på potentiella väljareffekter utgående från ytterligare en global megatrend, ökad automatisering, med resultat som tyder på att även automatiseringens potentiella förlorare uppvisar ett liknande väljarbeteende

som globaliseringens förlorare (Caselli, Fracasso & Traverso 2021; Gallego & Kurer 2022; Im et al. 2019).

Populistpartier anses vara förenade av en "tunn" politisk ideologi kring hur politiken borde fungera, en ideologi som i grova drag kännetecknas av en blandning av idéer där tre typer är speciellt framträdande: anti-elitism, binär världsbild och folkcentrering (Hawkins & Rovira Kaltwasser 2019; Mudde & Rovira Kaltwasser 2013; Mudde 2004; 2007; Zaslove et al. 2021). Enligt Mudde och Rovira Kaltwasser (2013: 150–151) är anti-elitismen ett konkret utfall av den moraliska distinktion som görs mellan "det rena folket" och "den korrupta eliten", där populistpartier ofta framställer sig själva som företrädare för "det rena folket" samtidigt som man attackerar "den korrupta eliten". Detta bidrar följaktligen till att en binär världsbild formas, "vi mot dom", med olika kriterier för vem som kan inkluderas i respektive gruppering. Folkcentrering innebär att populistpartier tenderar att lyfta upp folkviljan som den enda legitima källan för politisk makt, vilket framhävs som en metod för "det rena folket" att återta den politiska makten från "den korrupta eliten" (Zaslove et al. 2021). Dessa populistpartier anses därmed ha lyckats kapitalisera på en del av det växande missnöje som finns med de traditionella partierna och den övergripande politiska utvecklingen, inklusive effekter relaterade till globalisering och automatisering, genom att attrahera väljare med olika former av samhällsskeptiska attityder (Bakker, Jolly & Polk 2020; Caselli et al. 2021; Kriesi et al. 2006; Kriesi 2010). Tidigare studier har därmed kommit att fokusera på förekomsten och framväxten av olika former av samhällsskeptiska attityder, som ett uttryck för ett missnöje, för att förklara denna utveckling (Bakker et al. 2020; Geurkink et al. 2020; Rooduijn 2018; Zaslove et al. 2021).

Syftet med denna studie är därmed att bidra till detta växande forskningsfält genom att utforska hur samhällsskeptiska attityder hänger ihop med inställningen till fyra politiska aktörer som i denna studie fungerar som symboler för globala massrörelser: Joe Biden, Greta Thunberg, Donald Trump och Vladimir Putin. Det huvudsakliga teoretiska bidraget är att studien, utgående från en övergripande hypotes om att politikens individualisering har ökat det faktiska inflytandet av enskilda politiska aktörer, integrerar litteraturen om den identitetsskapande betydelsen av politiska symboler med den framväxande litteraturen kring globaliseringens inflytande på väljarbeteende för att därigenom visa hur inställning till enskilda politiska aktörer kan höra samman med en mer övergripande samhällssyn. Detta bidrar även till en ökad förståelse för hur globaliseringen har skapat en situation där inställningen till globala politiska aktörer kan bidra till att förena människor från olika nationella kontexter. Samhällsskeptiska attityder manifesteras i denna studie genom fem olika former av åsikter: politikerskepticism, forskningsskepticism, mediaskepticism, klimatskepticism samt pandemiskepticism. Det empiriska bidraget av studien är att identifiera och etablera sambandet mellan olika former av samhällsskeptiska

åsikter och inställning till globala politiska symboler som representerar olika massrörelser relaterade till den framväxande globaliseringsskiljelinjen. Genom att använda enkätdata insamlad i Finland under hösten 2021 (n=2612), en kontext varifrån ingen av de fyra politiska aktörerna härstammar, är det även möjligt att bortse från den inrikespolitiska dimensionen, vilket för denna typ av forskningsansats är av stor betydelse. I det följande övergår studien till att presentera de teoretiska utgångspunkterna.

Politiska symboler i populismens tidevarv

En symbol kan brett definieras som ett objekt på vilken ett värde eller betydelse placeras (White 1949: 25). Därmed kan i princip vadsomhelst bli en symbol, till exempel en individ, ett religiöst objekt eller en flagga. Symboler existerar därtill oberoende av individer och kan därför överbygga både kulturella och tidsmässiga barriärer för att sprida ett budskap (Dittmer 1977: 557). Politiska symboler, definierade här som politiskt betydelsefulla objekt för individuell orientering (Cobb & Elder 1973: 306), blir därmed en form av paraply under vilket individer som delar de åsikter som symbolen representerar kan samlas. Utgående från denna definition kan därmed alla politiska objekt som tilldelas mening, värde eller betydelse få en viktig roll för mobilisering, legitimering och framväxten av betydelsefulla politiska skiljelinjer inom ett politiskt samhälle. Enligt Edelman (1964: 6) kan politiska symboler framkalla känslor associerade med både stolthet och ångest och enligt Cobb och Elder (1973: 312–313) finns det två distinkta dimensioner i en individs förhållningssätt gentemot en politisk symbol: en kognitiv och en affektiv. Den kognitiva bestämmer hur mycket objektiv information som associeras med symbolen medan den affektiva bestämmer intensiteten och riktningen på relationen. Den affektiva dimensionen kan därmed ses som ett kontinuum från väldigt negativa till väldigt positiva känslor gentemot symbolen, beroende på om den individuella associationen med symbolen är positiv eller negativ. Därigenom kan försvar av symbolen, i detta sammanhang en politisk aktör, bli en del av den politiska identiteten och kritik gentemot symbolen börjar därmed uppfattas som ett personligt angrepp (Kidder & Binder 2020).

Lasswell (1927) definierade propaganda som hanteringen av kollektiva attityder genom manipulation av signifikanta symboler, och dessa symboler kan därmed även få stor inverkan för global spridning av propaganda i enlighet med Lasswells definition. Symboler blir därmed ett viktigt verktyg för att både ena och för att separera, beroende på syftet. Symboler är följaktligen centrala för framväxten av politiska rörelser, och de symboler som har förmågan att skapa samhörighet över land och tid betraktas som nyckelsymboler (Dittmer 1977: 577). När en politisk aktör uppnår status som en nyckelsymbol innebär det därmed att individer i olika kontexter och av olika orsaker börjar projicera

olika typer av egenskaper på denna aktör (Brown & Ellithorp 1970: 362–363). Politiska aktörer tenderar därför att försöka framställa sig själva som symboler för en större rörelse, vilket gör att de kan utvidga deras potentiella inflytande (Edelman 1964). Därigenom kan politiska aktörer ha en förenande inverkan på en i övrigt åsiktsheterogen grupp av individer utspridda mellan olika länder. Historiska exempel på politiska aktörer som kan påstås ha uppnått en status som globala politiska symboler som haft inflytande över land och tid är Che Guevara, som efter sin död 1967 blev både en martyr och symbol för vad som grovt kan betraktas som vänsterrörelser (Larson & Lizardo 2007), och Nelson Mandela, som redan under sin livstid blev en global symbol för anti-apartheidrörelsen (Olesen 2015). Men precis som politiska symboler framkallar positiva associationer hos anhängare kan de samtidigt framkalla negativa associationer bland deras motståndare, vilket kan ha blivit ännu tydligare under en tid kännetecknad av ökad animositet och polarisering mellan olika politiska läger (Harteveld, Mendoza & Rooduijn 2022; Harteveld 2021; Huddy, Bankert & Davies 2018; Lelkes 2018).

Polarisering refererar till ett tillstånd eller process av etablerade skillnader mellan två olika läger som är baserade på faktiska eller upplevda skillnader (Di Maggio, Evans & Bryson 1996; Pausch 2021). Denna ökade polarisering har följaktligen även sammanfallit med ett ökat stöd för populistpartier (Schulze, Mauk & Linde 2020), som fungerat som en förenande motståndsrörelse gentemot den politiska eliten och den politiska utvecklingen (Golder 2016; Mudde & Rovira Kaltwasser 2013). Attraktionskraften för dessa populistpartier är därmed delvis beroende av till vilken utsträckning de kan övertyga potentiella väljare om att de motsätter sig, och därmed inte själva är del av, den politiska eliten och rådande maktstruktur (Barr 2009: 32). I populistisk retorik framställs därmed den politiska eliten ofta som inkompetent, världsfrånvärd och korrupt (Mudde 2004; Rooduijn 2014), medan företrädare för populistpartier istället framställer sig som de som ska ta tillbaka makten från den korrupta eliten för att kunna ge tillbaka makten till folket (Barr 2009). När en politisk sakfråga blir polariserad tenderar även åsikter kring denna sakfråga därmed att formas av hur de relevanta politiska aktörerna förhåller sig till frågan (Druckman, Peterson & Slothuus 2013).

Digitaliseringen har inneburit att en internationellt känd politisk aktör på kort tid kan utvecklas till en form av nyckelsymbol för en global rörelse; detta eftersom människor världen över enkelt kan ta del av de åsikter som den politiska aktören sprider genom sociala medier och ett ständigt uppdaterat nyhetsflöde. Det finns däremot inga etablerade kriterier för att identifiera politiska aktörer som kan påstås utgöra globala nyckelsymboler och i denna studie används därmed följande grova kriterier för att särskilja internationellt välkända politiska aktörer från faktiska globala politiska symboler. Globala politiska symboler: bör på ett konkret sätt kunna sammankopplas med

antingen en specifik åsikt eller generell världssyn och bör kunna frambringa starka positiva eller negativa känslor även utanför den nationella kontexten. Att uppnå status som global politisk symbol är därmed även med dessa grova kriterier svårt eftersom det även förutsätter ett globalt medialt intresse som är ytterst svårt att skapa även i en globaliserad värld.

Globaliseringsskiljelinjen – olika symboler för olika läger?

I följande presenteras stegvis de fyra globala politiska symboler som står i fokus för den empiriska delen av studien: Greta Thunberg, Donald Trump, Vladimir Putin och Joe Biden.

Greta Thunbergs resa till att uppnå en status som global politisk symbol har gått genom den numera internationella klimatrörelsen *Skolstrejk för klimatet*, som Thunberg inspirerade genom att som femtonåring 2018 inleda en personlig skolstrejk för att försöka påverka den svenska miljöpolitiken. Thunbergs agerande har därefter kommit att lyftas upp som en symbolisk handling som återgav energin för den globala klimatrörelsen (Huber, Greussing & Eberl 2022: 1115; Zulianello & Ceccobelli 2020) och redan 2019 blev Thunberg även utsedd till "Person of the Year" av tidskriften *Time*, vilket kan tolkas som ett intyg på Thunbergs globala kändisskap. Som 2010-talets mest berömda klimataktivist har Thunberg kommit att utgöra en symbol för en mer miljömedveten ung generation (Ryalls & Mazzarella 2021) och en del studier har därmed kommit att referera till en "Greta-effekt" för att symbolisera den nyckelroll Thunberg anses ha haft för att skapa en global klimatrörelse bland unga (Sorice 2022: 18). Samtidigt har Thunberg av meningsmotståndare blivit en tydlig symbol för en utveckling som de motsätter sig (Duvall 2023; Vowles & Hultman 2021). Trots att Thunbergs globala kändisskap är baserat på ett ifrågasättande av politiska beslut implementerade av den politiska eliten kan Thunberg ändå inte i detta sammanhang definieras som någon form av antietablissemangssymbol, snarare tvärtom (Duvall 2023; Sjögren 2023). Thunberg har bland annat blivit inbjuden att delta i olika populära TV-program, fått hålla tal inför Förenta nationernas generalförsamling, Europaparlamentet och World Economic Forum samt blivit vida omskriven i positiva ordalag i världens största mediepublikationer (Ryalls & Mazzarella 2021), vilket sannolikt inte skulle ha varit fallet om Thunberg vid tidpunkten skulle ha representerat åsikter utanför ramen för vad som kan betraktas som mainstream-åsikter.

Tidigare studier har även belyst den polariserande inverkan som Thunberg har haft, och detta i synnerhet i USA (Sjögren 2023). Dessa studier har bland annat visat att inställningen till Thunberg inte endast är kopplade till individers åsikter om klimatförändringen men även till åsikter angående till exempel jämlikhet mellan könen (Elgesem & Bruggemann 2022; Jung et al. 2020).

Studier har även identifierat ett samband mellan kännedom om Thunberg och större tilltro till kollektiva insatser för att bekämpa klimatkrisen, vilket har fått forskare att även i detta sammanhang börja referera till en Greta-effekt (Sabherwal et al. 2021). Det har även bland forskare diskuterats huruvida Thunberg borde definieras som en populist, och bland annat Nordensvärd och Ketola (2022: 863) anser att Thunberg, precis som Trump, använder sig av populistisk retorik. Samtidigt påpekar Zulianello och Ceccobelli (2020) att det är missvisande att kategorisera Thunberg som populist eftersom den retorik som Thunberg använder är av annan karaktär än vad som traditionellt betraktas som populistisk retorik. Samtidigt är det även tveksamt om Thunberg ska definieras som en företrädare för globaliseringens vinnare, givet att Thunberg regelbundet kritiserar den globala politiska eliten och fortsättningsvis är ansiktet utåt för en global proteströrelse som i praktiken motsätter sig den politiska utvecklingen.

Donald Trump valdes 2016 till USA:s 45:e president, men lyckades inte bli omvald 2020. Både före, under och efter sin tid som president har Trump varit inblandad i diverse politiska skandaler, och Trump tenderar även att med sin frispråkighet röra upp starka känslor både för och emot honom som person (Collins & DeWitt 2023; Kidder & Binder 2020). Tidigare studier har visat att populistledare med ett globalt kändisskap kan knyta an till en internationell publik enligt samma premisser som till en nationell publik (Hale & Peshkopia 2023: 393) och över tid har Trump även kommit att framstå som en tydlig global symbol för vad som grovt kan karaktäriseras som antietablissemangspolitik. Hos sina globala anhängare uppfattas Trump därmed som något av en karismatisk sanningssägare som säger högt det som alla tänker och som därigenom avslöjar den korrupta eliten och ställer den till svars (Nordensvärd & Ketola 2022: 867). Därmed har även en så kallad "Trumpism" börjat beskrivas som något av en framväxande och gemensam ideologi för en global antietablissemangsrörelse (Blyth 2016; Mollan & Geesin 2020; Yang 2018) som har stora likheter med den tunna ideologi som anses förena speciellt högerpopulistiska rörelser i Europa (Cremer 2023).

Tidigare studier har identifierat en stor variation av åsikter associerade med att uttrycka en positiv inställning till Trump. Bland annat har studier visat att stöd för konspirationsteorier, ifrågasättande av global uppvärmning och vaccination av barn, samt misstroende gentemot politiker och traditionella medier allt hänger samman med en mer positiv inställning till Trump (Cassino 2016; Dyck, Pearson-Merkowitz & Coates 2018; Roberts et al. 2022). Enligt Thompson (2021: 127) försöker Trump även medvetet att skapa misstroende gentemot etablerade mediaorganisationer i en utsträckning som gör Trump unik bland tidigare amerikanska presidenter. Under Covid-19-pandemin spred Trump också konspirationsteorier om pandemins ursprung (Eberl, Huber & Greussing 2021: 273) och i relation till den globala uppvärmningen har Trump flertalet

gångar öppet diskuterat möjligheten att klimatforskare i hemlighet jobbar för kinesiska affärsintressen (Motta 2018: 466). Tidigare studier har även visat att Thunberg under Trumps omvalskampanj 2020 ofta lyftes upp, både av Trump själv och av hans supportrar, som ett ansikte utåt för motståndarsidan (Berti & Loner 2023; Jung et al. 2020), vilket indikerar förekomsten av något som liknar ett motsatsförhållande mellan Trump och Thunberg.

Vladimir Putin har under de senaste två decennierna, med en kort paus på fyra år som premiärminister (2008–2012), styrt Ryssland som dess president. Under denna tidsperiod har Putin bland annat bidragit till att Ryssland numera är politiskt isolerat från en stor del av västvärlden, som ett resultat av invasionen av Ukraina i februari 2022. Under Putins ledning har även Ryssland stiftat kraftiga anti-LGBT lagar, vilka har försvårat vardagen för personer tillhörandes denna grupp (Holley 2015). Därmed har även Putin, åtminstone fram tills 2022, kommit att symbolisera upprätthållandet och försvarandet av vad som i grova drag kan betraktas som traditionella värderingar och Putin har därmed samtidigt kommit att bli något av en global symbol för starkt manligt ledarskap och dessa traditionella värderingar (Edenborg 2023; Petersson 2023; Suchland 2018). Därtill har Putin även haft ett visst stöd bland individer som sympatiserar med både vänster- och högerradikala partier i Europa (Butt & Byman 2020), och har därmed även kommit att symbolisera en form av motstånd mot den rådande liberala världsordningen (McCoy & Somer 2021: 10; Simons 2019: 325). Även om det råder oenighet kring huruvida Putin kan definieras som en populist är det ändå klart att Putin tidigare har åtnjutit en viss popularitet även bland icke-ryska europeiska väljare som sympatiserar med populistpartier (Fisher 2020; Hale & Peshkopia 2023). Därmed kan Putin i en internationell kontext beskrivas som något av en symbol för motståndet mot vad en del anser vara en pågående västerländsk moralisk dekadens.

För att kontrastera till dessa tre motståndare mot olika aspekter av det rådande globala politiska klimatet är det även relevant att inkludera en politisk aktör som här får fungera som en symbol för den liberala världsordningens kontinuitet och upprätthållande. Som karriärpolitiker och långvarig medlem av den globala politiska eliten är Joe Biden, USA:s 46:e president, till stor utsträckning ett ansikte utåt för den gamla liberala världsordningen (Nye 2023). Därmed hyllades även Bidens seger över Trump 2020 följaktligen som en vinst för den liberala eliten (Kutlay & Oniş 2023: 23). Även om Biden inte tenderar att röra upp starka känslor, vilket delvis förklarar varför Biden lyckades bli vald till president (Allen & Parn 2021), framstår Biden som ett ansikte utåt för en världsordning som många med en mer nativistisk världsåskådning motsätter sig.

Dessa fyra politiska aktörer definieras i denna studie som globala politiska symboler för olika politiska massrörelser. Samtliga har även av tidskriften *Time* blivit utsedda till "Person of the Year" (Putin 2007; Trump 2016; Thunberg 2019; Biden 2020), för att ytterligare belysa deras internationella kändisskap.

Samtliga kan även sammankopplas med antingen en specifik åsikt eller generell världssyn och frambringar starka känslor för eller emot även utanför den nationella kontexten. Trots att dessa fyra politiska aktörer representerar olika idérörelser är det ändå möjligt att för denna studies sammanhang placera dem i två breda kategorier för att möjliggöra en förenkling: elitsymboler, i detta sammanhang definierade som företrädare för de som är nöjda med den rådande samhällsutvecklingen, och anti-etablissemangssymboler, i detta sammanhang definierade som företrädare för dem som är missnöjda med den rådande samhällsutvecklingen. Utgående från denna genomgång kommer därför både Biden och Thunberg hädanefter att refereras till som elitsymboler, medan både Putin och Trump hädanefter kommer att refereras till som anti-etablissemangssymboler. I det följande övergår studien till att se närmare på hur åsikter om dessa fyra politiska aktörer hänger ihop med olika former av samhällsskeptiska attityder.

Samhällsskeptiska attityder och inställning till globala politiska symboler

Inom den stadigt växande populismforskningen har studier alltmer börjat använda populistattityder, grovt definierade som en individs manifestation av en populistisk ideologi (Huber et al. 2022: 1118), som ett sätt att mäta samhällsskeptiska attityder (Akkerman, Mudde & Zaslove 2014; Geurkink et al. 2020; Van Hauwaert & Van Kessel 2018). Populistattityder kan därmed fångas genom att mäta individers inställning till fenomen relaterade till de tre komponenterna av populism: anti-elitism, binär världsbild och folkcentrering (Bos, Wichgers & van Spanje 2023: 854). Attityder som indikerar olika former av anti-elitism har i dessa studier även identifierats som en särskilt viktig delkomponent av populistattityder (Geurkink et al. 2020; Schulz et al. 2017), vilket motiverar att se närmare på olika samhällsfunktioner som kan anses vara styrda av den så kallade eliten, definieras i denna studie som individer och mindre, relativt enhetliga, stabila grupperingar inom ett samhälle som utöver ett oproportionerligt stort och kontinuerligt politiskt inflytande (Best & Higley 2017: 3). För att skapa en övergripande bild av samhällsskeptiska attityder är det också viktigt att särskilja mellan åsikter riktade till olika samhällsfunktioner som av anti-etablissemangssympatisörer kan upplevas som styrda av eliten, eftersom de samhällsfunktioner som av anti-etablissemangssympatisörer upplevs som styrda av denna elit varierar (Mangset et al. 2019). I denna studie avgränsas fokus därför till att inkludera det politiska, mediala och vetenskapliga området. Samhällsskeptiska attityder används därmed i denna studie som ett samlingsbegrepp som inkluderar olika typer av kritiska åsikter gentemot dessa samhällsfunktioner. En kritisk inställning till dessa indikerar därmed i detta sammanhang ett uttryck för en samhällsskeptisk attityd. Hädanefter

används politikerskepticism som ett uttryck för en negativ syn den politiska eliten, forskningskepticism, klimatskepticism och pandemiskepticism som olika uttryck för en negativ syn på den akademiska och vetenskapliga eliten och mediaskepticism som ett uttryck för en negativ syn på den mediala eliten.

Politikerskepticism definieras här brett som en attityd som indikerar ett initialt ifrågasättande av politiska beslut i väntan på mer information (van der Meer 2017). Tidigare studier har identifierat ett samband mellan en hög grad av politikerskepticism och populistattityder, och politikerskepticism framförs därmed ofta som en viktig del av anti-elitismen (Geurkink et al. 2020). Politikerskepticism är ändå något som brukar mätas i grader, och mäts därmed ofta i form av grad av politiskt förtroende (Fieschi & Heywood 2004). Enligt van der Meer (2017) utgör politikerskepticism därmed något av ett mellanläge mellan ett högt politiskt förtroende, det vill säga en attityd som indikerar ett positivt förhållningssätt till det politiska systemet, och en hög nivå av politisk cynism, det vill säga en attityd som indikerar att man tenderar att utgå ifrån det värsta när det kommer till politik. Tidigare studier har etablerat att medborgare har blivit alltmer kritiska gentemot politiker och politiken (Norris 2011) och att det finns ett samband mellan ett lågt politiskt förtroende och en högre benägenhet att rösta på populistpartier (Rooduijn 2018). I takt med att det politiska förtroendet har avtagit har istället det politiska misstroendet ökat, definierat här som en relationell attityd som reflekterar en uppfattning om bristande tillit till det politiska systemet som helhet eller gentemot dess enskilda komponenter (Berstou 2019: 220).

Forskningskepticism definieras här som en ovilja att tro på etablerad forskning (Björnberg et al. 2017: 237), inte att förväxla med det relaterade begreppet faktaresistens som indikerar en ovilja att acceptera information som går emot ens egen uppfattning (Klintman 2021). Tidigare studier har även identifierat ett samband mellan populistattityder och forskningskepticism (Caramani 2017; Mede & Schäfer 2020; Mede, Schäfer & Fuchsli 2020), en större benägenhet att tro på konspirationsteorier (Castanho Silva, Vegetti, & Littvay 2017) och ett lägre förtroende för universitet (Saarinen et al. 2019). Det är vanligt förekommande inom populistisk retorik att relatera till "sunt förnuft" som ett argument för en viss åsikt (Jansen 2011), vilket går tvärtemot ett vetenskapligt förhållningssätt där en åsikt är baserad på tidskrävande empiriska processer. Ett ökat misstroende gentemot forskare, akademiker och experter kan också betraktas som en form av "anti-intellektualism" (Hofstadter 1963; Motta 2018). Enligt Huber et al. (2020: 1121) har detta skapat en situation där den avgörande aspekten för att forma åsikter gentemot forskning inte längre är själva innehållet utan trovärdigheten hos den källa som har skapat innehållet. Därmed kan individer med ett mer samhällskritiskt förhållningssätt inkludera akademiker som en del av den elit som anser sig ha tolkningsrätt över vad som är sant och falskt (Mede & Schäfer 2020).

Klimatskepticism definieras här som ett ifrågasättande av den globala klimatförändringen eller av orsakerna till och effekterna därav (Lubke 2022: 155) och utgör därmed även en mer specifik form av forskningsskepticism. Tidigare studier har även visat att forskningsskepticism hänger samman med en lägre oro för klimatförändringen och ett lägre stöd för klimatanpassningsåtgärder (Kellstedt, Zahran & Vedlitz 2008; Konisky, Milyo & Richardson 2008). Därtill har även tidigare studier antytt att klimatskepticism kan ses som en bi-effekt av mer utbredda populistattityder, härlett från den inbyggda anti-elitismen i populismens kärna (Huber 2020; Lockwood 2018). Därmed är det heller inte konstigt att bland annat ett lägre politiskt förtroende visat sig hänga samman med en högre grad av klimatskepticism (Pechar, Bernauer & Mayer 2018). Orsaken till att klimatfrågan har blivit polariserande kan även relaterades till att de faktiska åtgärder som krävs för att bekämpa den skulle innebära personliga uppoffringar och en förändrad livsstil hos många, vilket gör frågan till ett tacksamt tema för populistpartier att lyfta upp och ifrågasätta (Campbell & Key 2014; Weber 2016). Åtgärder för att bekämpa klimatförändringen tenderar därmed att framställas av populistpartier som ett projekt drivet av den liberala eliten (Huber 2020; Lockwood 2018). Tidigare studier har även funnit ett samband mellan klimatskepticism och populistattityder (Yan, Schroeder & Stier 2022) och visat att individer med populistattityder tenderar att nedvärdera riskerna med klimatförändringen (Forchtner & Kolvraa 2015; Fraune & Knodt 2018).

Pandemiskepticism definieras här brett som ett ifrågasättande av faran med en pandemi och som uppfattningen att riskerna är överdrivna eller att pandemin är en bluff (Latkin et al. 2022: 7918). Den pandemi som är av konkret intresse för denna studie är Covid-19-pandemin, och pandemiskepticism i detta sammanhang relaterar därmed till en uppfattning om att farorna med Covid-19 är överdrivna (Nero et al. 2023: 2). Många länder valde att under pandemin införa hårda restriktioner på den individuella friheten, vilket inte alltid mottogs med öppna armar (Burlacu et al. 2020). Under pandemin kom flera länder styrda av ledare som har definierats som populisterna att använda sig av så kallad "medicinsk populism", till exempel Brasilien, vilket har inneburit allt från att regeringen har blivit en källa för missinformation till öppet stöd för konspirationsteorier (Eberl et al. 2021; Lasco 2020). Detta bidrog i sin tur till att skapa en rörelse som motsatte sig nedstängningar i första hand, men även i en viss utsträckning vaccinationer mot Covid-19. Covid-19-pandemin har därmed beskrivits som ett optimalt område för att studera hur antietablissemangssympatisörer förhåller sig till vetenskap, och studier har även visat att individer som uppvisar populistattityder tenderar att vara mer benägna att tro på konspirationsteorier generellt (Strömbäck 2023) och kring Covid-19-pandemin specifikt (Eberl et al. 2021; Gemenis 2021; Kupperts & Reisser 2022).

Mediaskepticism definieras här som missförtroende gentemot etablerade medieinstitutioner (Tsfati & Cappella 2003: 506). Ett förtroende för etablerade medieinstitutioner är en viktig aspekt av förtroendet för hela samhällsstrukturen (Andersson & Weibull 2017: 51), men inom antietablissemangsrörelser anses ofta de traditionella medierna fungera som en megafon för eliten (Fawzi 2019; Huber et al. 2022). I och med att de etablerade medierna tenderat att rapportera kritiskt kring populistpartier (Herkman 2017; Wettstein et al. 2018) har även dessa partier inkluderat de etablerade medieinstitutionerna som en del av den elit som de försöker bekämpa (Fawzi & Krämer 2021). Media har ändå länge fungerat som ett verktyg för politiker att få synlighet (Mutz 1989), och relationen mellan media och populistpartier kan också beskrivas som en form av symbios. Detta i och med att det förändrade medielandskapet med ett större fokus på sensationalism och negativa nyheter har gjort det mer intressant att rapportera om populistpartier (Mazzoleni 2008; Moffitt 2016), vilket därigenom också bidragit till en större synlighet för dessa partier (Esser, Stepińska & Hopmann 2016). Studier har därmed följaktligen också visat att det finns ett samband mellan populistattityder och en högre nivå av mediaskepticism (Fawzi & Krämer 2021).

Denna litteraturgenomgång har visat att det verkar finnas ett samband mellan hur de olika grupperingarna förhåller sig till institutioner, policyförslag och idéer. Följaktligen borde därmed även dessa samband även existera när det kommer till hur individer förhåller sig till de globala politiska symboler som fungerar som företrädare för respektive gruppering. Den övergripande hypotes som kommer att vägleda den empiriska delen av denna studie är därmed:

Hypotes: En högre grad av samhällsskepticism bidrar till en mer positiv inställning till antietablissemangssymboler och en mer negativ inställning till symboler för den politiska eliten.

Till följande presenteras studiens material och forskningsdesign.

Design, metod och data

Datamaterialet för denna studie utgörs av enkätdata från Finland, insamlat av den webbaserade medborgarpanelen Barometern (se Lindell & Sirén 2020: 10–12 för mer information kring medborgarpanelen). Inbjudan till att delta i medborgarpanelen skickades 2019 ut till totalt 35 000 slumpmässigt utvalda 18 år fyllda finländare med svenska som modersmål, hädanefter finlandssvenskar, av vilka 4 713 vid tidpunkten gick med i medborgarpanelen. Den enkät som har använts som material för denna studie skickades ut till de vid tidpunkten (november 2021) cirka 4 300 kvarvarande deltagarna, av vilka totalt 2 612 deltagare besvarade enkäten, vilket gav en deltagarfrekvens på 59 procent. För att korrigera de skevheter som finns mellan respondenterna och målpopulationen (finlandssvenskar) har datamaterialet som använts i

analyserna viktats enligt fyra variabler: kön, ålder, landskap och utbildningsnivå (se Karv & Backström 2022: 13–15). Finlandssvenskar utgör en språklig minoritet i Finland, totalt runt 5 procent av befolkningen, men är långt ifrån en homogen grupp när det kommer till politiska åsikter (Karv 2022; Karv, Lindell & Rapeli 2022; Malmberg & Karv 2022; Malmberg 2023; Rapeli 2023; Rapeli, Lindell & Grönlund 2020). Däremot är befolkningsgruppen politiskt väldigt homogen, i och med att nästan två tredjedelar av finlandssvenskarna tenderar att rösta på Svenska folkpartiet (SFP) i riksdagsval (Schauman 2022). Däremot skiljer sig inte finlandssvenskarna som grupp nämnvärt från den finskspråkiga majoritetsbefolkningen i Finland när det kommer till olika former av politiska attityder (Bäck 2019; von Schoultz 2019).

Finland kännetecknas, precis som övriga nordiska länder, av höga nivåer av politiskt förtroende och även av en stark tilltro till demokratin (Söderlund 2019). Finland är därtill ett av de minst korrumperade länderna i världen samtidigt som Finland kännetecknas av effektiva politiska institutioner och hög nivå av professionalism inom den offentliga förvaltningen (Erlingsson & Kristinsson 2020; Malmberg & Karv 2022), vilket troligtvis har bidragit till att Finland, tillsammans med övriga nordiska länder, brukar placera sig högt i internationella jämförelser när det kommer till vilket som är världens lyckligaste land (Martel et al. 2020). Givet dessa förutsättningar borde följaktligen omfattningen av samhällskeptiska attityder bland finländare vara på en jämförelsevis låg nivå, vilket bidrar till att detta utgör en kontext där det går att förvänta sig ett tydligare samband mellan samhällskeptiska attityder och inställning till globala politiska symboler.

I enkätmaterialiet ingick ett frågebatteri där respondenterna fick ta ställning till hur de förhåller sig till ett antal globala politiska aktörer utgående från följande frågeställning: Vad anser du om följande offentliga personer på en skala från noll till tio (0–10), där noll betyder att du ogillar personen starkt och tio att du gillar personen starkt: Greta Thunberg, Donald Trump, Joe Biden och Vladimir Putin. Det fanns också en möjlighet för respondenterna att välja svarsalternativet ”jag vet inte vem personen är”. Bland respondenterna valde totalt två respondenter detta svarsalternativ i relation till Joe Biden, tretton i relation till Greta Thunberg, en i relation till Vladimir Putin och ingen i relation till Donald Trump. Åsikter om dessa fyra personer utgör därmed denna studies beroende variabler.² Det är också redan här viktigt att poängtera att datamaterialet samlades in före den ryska invasionen av Ukraina i februari 2022

2 I enkäten ombads även respondenterna i samma frågeställning ta ställning till hur de förhåller sig till Sanna Marin (Finlands dåvarande statsminister) och Sauli Niinistö (Finlands dåvarande president). I och med att denna studie kretsar kring betydelsen av globala politiska symboler har de nationella politikerna exkluderats från studien. Ordningsföljden på de politiska aktörerna i enkäten var den samma för alla respondenter, enligt följande ordningsföljd: a. Sanna Marin, b. Sauli Niinistö, c. Greta Thunberg, d. Donald Trump, e. Joe Biden, f. Vladimir Putin.

och det är därmed mycket troligt att kriget kan ha inverkat negativt på åsikter om i synnerhet Vladimir Putin.

I enlighet med det föregående kapitlet avgränsas studien till att inkludera fem former av samhällsskeptiska attityder: politikerskepticism, forsknings-skepticism, klimatskepticism, pandemiskepticism och mediaskepticism. Dessa utgör därmed studiens huvudsakliga oberoende variabler. I datamaterialet ingick också ett frågebatteri med frågor lämpliga för att operationalisera dessa begrepp. För att mäta politikerskepticism har följande frågeställning använts: *Tror du att politiker ljuger sällan eller ofta?* Svartalternativen var: Politiker ljuger definitivt ofta, Politiker ljuger antagligen ofta, Politiker ljuger antagligen sällan, Politiker ljuger definitivt sällan. För att mäta forsknings-skepticism har följande frågeställning använts: *Tror du att forskningsresultat alltid är objektiva eller är de ibland påverkade av beställaren (t.ex. myndigheter, stora företag eller politiker)?* Svartalternativen var: Definitivt påverkade av beställaren, Antagligen påverkade av beställaren, Antagligen objektiva, Definitivt objektiva. För att mäta klimatskepticism har följande frågeställning använts: *Tror du att politiker överdriver klimatförändringens följder eller har de fog för att varna?* Svartalternativen var: Politiker överdriver definitivt, Politiker överdriver antagligen, Politiker har antagligen fog för att varna, Politiker har definitivt fog för att varna. För att mäta pandemiskepticism har följande frågeställning använts: *Tror du att regeringen överdriver Covidpandemins folkhälsomässiga följder eller har regeringen fog för att vara försiktiga?* Svartalternativen var: Regeringen överdriver definitivt följderna, Regeringen överdriver antagligen följderna, Regeringen har antagligen fog för att vara försiktiga, Regeringen har definitivt fog för att vara försiktiga. Ett mer ifrågasättande svar tolkas som en högre nivå av skepticism. För att förenkla en jämförelse har svartalternativen för samtliga variabler rangordnats enligt grad av skepticism: *hög, medelhög, medellåg och låg*. För att mäta mediaskepticism har följande frågeställning använts: *Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete? – Finländska nyhetsmedier.* Här gick skalan från 1-5 (Mycket stort förtroende, ganska stort förtroende, varken stort eller litet förtroende, ganska litet förtroende, mycket litet förtroende). För att underlätta en jämförelse presenteras resultaten i en rangordning från det mest skeptiska svartalternativet (mycket lågt förtroende) till det minst skeptiska svartalternativet (mycket högt förtroende). En inledande frekvensanalys visar också på en tydlig åsiktsspridning bland respondenterna när det kommer till grad av skepticism inom samtliga variabler (se Appendix tabell A1).

Ett inledande test utfördes för att kontrollera för den interna korrelationen mellan de oberoende variablerna. Detta för att se ifall det vore möjligt att slå ihop de oberoende variablerna till ett indexmått. Även om den interna konsistensen (Cronbachs Alpha: 0.73) översteg vad som har benämnts som en acceptabel nivå på över 0.7 (George & Mallery 2003), översteg det inte gränsen

på 0.8 som brukar benämnas som ett bra riktmärke (Gliem & Gliem 2003: 87). En ytterligare korrelationsanalys visade därtill att de bivariata korrelationskoefficienterna mellan variablerna inte översteg 0.41 (Pearsons R), vilket ytterligare motiverar valet att använda dessa variabler som separata i analyserna (se Appendix tabell A2). I och med att tidigare studier även har identifierat ett samband mellan ett antal ytterligare faktorer och populistattityder kommer även en del av dessa att inkluderas i studiens statistiska analyser som kontrollvariabler. Studier har blandat annat visat att det finns ett samband mellan vaccinationsgrad och vaccinationsåsikter och stöd för populistpartier (Kennedy 2019; Kohler & Koinig 2023) och att åsikt om abort i USA hänger ihop med att rösta för Trump (Inglehart & Norris 2016). I och med att det kan vara relevant för sammanhanget inkluderas därmed även tre ytterligare kontrollvariabler i regressionsanalyserna, inklusive variabler för om man är vaccinerad för Covid-19, åsikt om obligatoriskt vaccinationsprogram för barn och åsikt om abort. Därtill kommer regressionsanalyserna även inkludera kontrollvariabler för kön, ålder, utbildning, ideologisk självplacering och grad av religiositet.

Resultat

Resultatgenomgången inleds med en presentation av de bivariata sambanden mellan inställning till de fyra globala politiska aktörerna och de fem formerna av samhällsskeptiska attityder. På en övergripande nivå kan det inledningsvis konstateras att inställningen till Biden och Thunberg är betydligt mer positiv i jämförelse med inställningen till både Putin och Trump, som jämförelsevis kan betraktas som extremt negativ (se tabell 1). En närmare analys av svarsfördelningen inom åsikterna visar därtill att åsikter om Biden är koncentrerade kring mitten, vilket tyder på att Biden inte tenderar att röra upp känslor i någondera riktningen, medan de är betydligt mer spridda när det kommer till Thunberg, vilket indikerar att Thunberg är betydligt mer polariserande i jämförelse med Biden. Därtill är åsikterna aningen mer spridda när det kommer till Putin i jämförelse med Trump, även om åsikterna är starkt koncentrerade för bägge vid den mest negativa delen av skalan (se Appendix figur A1). En frekvensanalys av svarsfördelningen utgående från de fem samhällsskeptiska attityderna indikerar även tydligt att det verkar finnas ett samband mellan mer samhällsskeptiska attityder och en mer positiv inställning till anti-etablissemangsymboler, även fast inställning till både Putin och Trump är övergripande negativ inom samtliga svarkategorier. Bland respondenter med mer samhällsskeptiska attityder är också åsikterna om Biden och Thunberg betydligt mer negativa. Här är också skillnaderna inom de olika svarkategorierna mer tydliga i jämförelse med Putin och Trump där skillnaderna var mindre (se Appendix tabell A3 för svarsfördelning utgående från kontrollvariablerna).

Tabell 1. Vad anser du om följande offentliga personer på en skala från noll till tio (0–10), där noll betyder att du ogillar personen starkt och tio att du gillar personen starkt (medelvärde)

	Biden	Thunberg	Putin	Trump
Totalt (n=2602)	5.34 (2.17)	5.18 (3.22)	1.61 (2.02)	0.99 (1.92)
<i>Politikerskepticism</i>	‡	‡	*	‡
Hög (n=215)	3.70 (2.74)	3.38 (3.66)	1.63 (2.38)	1.87 (3.11)
Medelhög (n=984)	5.17 (2.16)	4.75 (3.24)	1.78 (2.15)	1.04 (1.98)
Medellåg (n=916)	5.74 (1.93)	5.63 (3.00)	1.50 (1.86)	0.82 (1.45)
Låg (n=120)	6.61 (1.61)	6.02 (2.92)	1.42 (1.61)	0.51 (1.04)
<i>Forskningskepticism</i>	‡	‡	‡	‡
Hög (n=298)	3.95 (2.73)	3.25 (3.61)	1.78 (2.27)	2.33 (3.25)
Medelhög (n=980)	5.24 (2.08)	4.70 (3.16)	1.81 (2.13)	1.03 (1.82)
Medellåg (n=978)	5.82 (1.83)	6.19 (2.84)	1.39 (1.36)	0.67 (1.36)
Låg (n=110)	6.44 (1.51)	6.31 (2.60)	1.14 (1.84)	0.29 (0.90)
<i>Klimatskepticism</i>	‡	‡	‡	‡
Hög (n=235)	3.68 (2.82)	1.05 (1.86)	2.72 (2.58)	3.35 (3.49)
Medelhög (n=313)	4.69 (2.38)	2.66 (2.63)	1.88 (2.21)	1.26 (1.97)
Medellåg (n=712)	5.55 (1.82)	4.86 (2.67)	1.75 (2.12)	0.90 (1.56)
Låg (n=1146)	5.82 (1.89)	7.04 (2.48)	1.16 (1.58)	0.43 (1.01)
<i>Pandemiskepticism</i>	‡	‡	‡	‡
Hög (n=1340)	2.94 (2.86)	2.04 (2.76)	2.97 (2.80)	4.01 (3.55)
Medelhög (n=844)	4.21 (2.49)	3.85 (3.15)	2.84 (2.58)	2.00 (2.56)
Medellåg (n=177)	5.26 (1.96)	5.04 (3.13)	1.56 (1.92)	0.94 (1.62)
Låg (n=103)	5.77 (2.00)	5.80 (3.10)	1.34 (1.82)	0.65 (1.55)
<i>Mediaskepticism</i>	‡	‡	‡	‡
Hög (n=148)	3.04 (2.82)	2.50 (3.48)	2.71 (2.71)	3.36 (3.43)
Medelhög (n=254)	4.75 (2.35)	3.61 (3.23)	2.20 (2.45)	1.95 (2.78)
Neutral (n=646)	5.06 (2.17)	4.94 (3.19)	1.59 (2.00)	0.99 (1.83)
Medellåg (n=1224)	5.74 (1.85)	5.74 (2.88)	1.48 (1.81)	0.63 (1.22)
Låg (n=253)	6.26 (1.72)	6.32 (3.21)	1.17 (1.82)	0.49 (1.33)

Tabellnot: Frågeformuleringar: Politikerskepticism: Tror du att politiker ljugar sällan eller ofta? Politiker ljugar definitivt ofta (hög), Politiker ljugar antagligen ofta (medelhög), Politiker ljugar antagligen sällan (medellåg), Politiker ljugar definitivt sällan (låg). Forskningskepticism: Tror du att forskningsresultat alltid är objektiva eller är de ibland påverkade av beställaren (t.ex. myndigheter, stora företag eller politiker)? Definitivt påverkade av beställaren (hög), Antagligen påverkade av beställaren (medelhög), Antagligen objektiva (medellåg), Definitivt objektiva (låg). Klimatskepticism: Tror du att politiker överdriver klimatförändringens följder eller har de fog för att varna? Politiker överdriver definitivt (hög), Politiker överdriver antagligen (medelhög), Politiker har antagligen fog för att varna (medellåg), Politiker har definitivt fog för att varna (låg). Pandemiskepticism: Tror du att regeringen överdriver Covidpandemins folkhälsomässiga följder eller har regeringen fog för att vara försiktiga? Regeringen överdriver definitivt följdena (hög), Regeringen överdriver antagligen följdena (medelhög), Regeringen har antagligen fog för att vara försiktiga (medellåg), Regeringen har definitivt fog för att vara försiktiga (låg). Mediaskepticism: Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete? - Finländska nyhetsmedier. 1–5 (Mycket stort förtroende (låg), ganska stort förtroende (medellåg), varken stort eller litet förtroende (neutral), ganska litet förtroende (medelhög), mycket litet förtroende (hög)). "Kan inte säga"- och "Vet inte vem personen är"-svar exkluderade. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant: *p < 0.05; †p < 0.01; ‡p < 0.001.

Tabell 2. Förklaringsmodeller för inställning till politiska aktörer (linjär regression)³

Variabler	Biden		Thunberg		Putin		Trump	
	Modell 1	Modell 2	Modell 1	Modell 2	Modell 1	Modell 2	Modell 1	Modell 2
Politikerskepticism	-0.10 [‡] (0.07)	-0.10 [‡] (0.08)	0.01 (0.09)	-0.01 (0.10)	-0.03 (0.07)	-0.04 (0.08)	-0.05 [‡] (0.06)	-0.03 (0.06)
Forskningskepticism	-0.11 [‡] (0.07)	-0.10 [‡] (0.08)	-0.04 [‡] (0.09)	-0.07 [†] (0.09)	-0.01 (0.07)	0.06* (0.08)	0.02 (0.06)	0.00 (0.06)
Klimatskepticism	-0.10 [‡] (0.06)	-0.12 [‡] (0.07)	-0.59 [‡] (0.07)	-0.49 [‡] (0.08)	0.15 [‡] (0.06)	0.12 [‡] (0.07)	0.28 [‡] (0.06)	0.23 [‡] (0.05)
Pandemiskepticism	-0.16 [‡] (0.06)	-0.11 [‡] (0.08)	0.02 (0.08)	0.07 [†] (0.10)	0.14 [‡] (0.06)	0.10 [‡] (0.08)	0.15 [‡] (0.05)	0.07 [†] (0.06)
Mediaskepticism	-0.16 [‡] (0.05)	-0.13 [‡] (0.06)	-0.08 [‡] (0.07)	-0.08 [‡] (0.08)	0.06* (0.05)	0.05 (0.06)	0.24 [‡] (0.04)	0.16 [‡] (0.05)
<i>Kontrollvariabler</i>								
Kön (ref. kvinna)		-0.04 (0.10)		-0.09 [‡] (0.13)		0.09 [‡] (0.11)		0.07 [‡] (0.08)
Ålder (ref. 18–29)		0.23 [‡] (0.03)		0.02 (0.04)		-0.12 [‡] (0.03)		-0.16 [‡] (0.03)
Utbildning (ref. grundskola)		0.10 [‡] (0.08)		0.09 [‡] (0.10)		-0.01 (0.08)		0.05 (0.07)
Ideologi (ref. vänster)		-0.00 (0.07)		-0.19 [‡] (0.09)		0.01 (0.08)		0.16 [‡] (0.06)
Religiositet (ref. inte alls religiös)		0.09 [‡] (0.06)		0.05* (0.08)		0.05 (0.07)		-0.03 (0.05)
Vaccinerad för Covid-19 (ref. ja)		-0.07 [†] (0.31)		-0.07 [†] (0.39)		0.01 (0.32)		0.12 [‡] (0.24)
Abort bör begränsas (ref. helt av annan åsikt)		0.03 (0.08)		-0.03 (0.10)		0.16 [‡] (0.08)		0.14 [‡] (0.06)
Obligatoriskt vaccinationsprogram för barn (ref. helt av samma åsikt)		-0.04 (0.06)		-0.02 (0.08)		0.02 (0.06)		0.11 [‡] (0.05)
Intercept	8.95 (0.20)	6.97 (0.42)	9.54 (0.26)	10.84 (0.54)	0.42 (0.20)	-0.25 (0.43)	-1.49 (0.17)	-2.11 (0.34)
N	1908	1440	1886	1413	1909	1434	1941	1449
Justerat R2	0.19	0.25	0.39	0.48	0.07	0.13	0.25	0.34

Tabellnot: OLS-regression, standardiserade koefficienter. Standardavvikelse inom parentes.

Politikerskepticism (1=låg; 4=hög), Forskningskepticism (1=låg; 4=hög), Klimatskepticism (1=låg; 4=hög), Pandemiskepticism (1=låg; 4=hög), Mediaskepticism (1=låg; 5=hög). Kön: två kategorier (1=kvinna; 2=man). Ålder: sex kategorier (1=18–29; 2=30–39, 3=40–49, 4=50–59, 5=60–69, 6=70+), Utbildning: tre kategorier (1=grundskola, 2=andra stadiet, 3=högskola), Ideologi: tre kategorier utgående från elvgradig skala från vänster till höger (1=vänster (0–3), 2=center (4–6), 3=höger (7–10)). Religiositet: fyra kategorier (1=inte alls religiös, 2=inte speciellt religiös, 3=ganska religiös, 4=mycket religiös). Vaccinerad för Covid-19: två kategorier (1=ja, 2=nej). Abort bör begränsas: fyra kategorier (1=helt av annan åsikt, 2=delvis av annan åsikt, 3=delvis av samma åsikt, 4=helt av samma åsikt). Obligatoriskt vaccinationsprogram för barn: fyra kategorier (1=helt av samma åsikt, 2=delvis av samma åsikt, 3=delvis av annan åsikt, 4=helt av annan åsikt). "Kan inte säga"- och "Vet inte vem personen är"-svar exkluderade. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant: *p < 0.05; †p < 0.01; ‡p < 0.001.

3 Som robusthetstest genomfördes även analyserna med andra variabler för politikerskepticism och forskningskepticism. Dessa mått var baserade på frågeställningen: *Hur stort förtroende har du för det sätt på vilket följande samhällsinstitutioner och grupper sköter sitt arbete? – Politiska partier / Universitetet / högskolorna.* Svartalternativen var *Mycket stort förtroende, ganska stort förtroende, varken stort eller litet förtroende, ganska litet förtroende, mycket litet förtroende.*

I det följande presenteras resultaten från de linjära regressionsanalyserna. Inledningsvis bör här även poängteras att den interna korrelation mellan de oberoende variablerna inte var på en problematisk nivå, vilket motiverar att även inkludera samtliga oberoende variabler i samma regressionsmodell då risken för multikollinearitet är låg (se Appendix tabell A4). I tabell 2 presenteras följaktligen resultaten från två regressionsmodeller per politisk aktör. I modell 1 ingår de fem variabler som mäter olika former av samhällsskeptiska attityder och i modell 2 inkluderas även kontrollvariablerna i modellen.

Resultaten visar att samtliga former av samhällsskeptiska attityder har en statistiskt signifikant effekt på inställningen till Biden, och detta i både modell 1 och 2. I korthet indikerar detta att mindre samhällsskeptiska attityder hänger samman med en mer positiv syn på Biden. I relation till Thunberg är resultaten mer blandade. I likhet med Biden är effektmåtten för forskningsskepticism, klimatskepticism och mediaskepticism även här statistiskt signifikanta i samma riktning, vilket indikerar att det finns ett samband mellan dessa former av samhällsskepticism och inställningen till Thunberg. Här står även effektmåttet ut för klimatskepticism-variabeln, vilket indikerar att just den frågan är speciellt viktig när det kommer till att förklara variationen i inställningen till Thunberg. Däremot är inte politikerskepticism statistiskt signifikant i relation till Thunberg, medan det finns ett signifikant samband (på 0.05-nivå) mellan en lägre grad av pandemiskepticism och en mer negativ inställning till Thunberg, vilket var överraskande. I modell 2 kunde 47 procent av variationen i inställningen till Thunberg förklaras, men bara 26 procent i relation till Biden.

I relation till Putin finns det ett signifikant samband mellan en högre grad av klimatskepticism och pandemiskepticism och en mer positiv inställning till Putin. Därtill finns det också ett signifikant samband mellan en högre grad av mediaskepticism och en mer positiv inställning till Putin, men endast statistiskt signifikant i modell 1. Samma relation gäller även för Trump, men där hänger också en högre grad av mediaskepticism ihop med en mer positiv inställning till Trump också när kontrollvariablerna inkluderas i modell 2. I modell 2 kunde 10 procent av variationen i inställningen till Putin förklaras med hjälp av de oberoende variablerna, och i relation till Trump kunde 31 procent av variationen förklaras.

Här finns det även orsak att se närmare på effekterna utgå från kontrollvariablerna. Resultaten antyder att det finns ett samband mellan att inte ha vaccinerat sig mot Covid-19 och en mer negativ inställning till både Biden och Thunberg, men samtidigt också en mer positiv inställning till Trump.⁴ Därtill finns det också ett samband mellan en mer positiv inställning till Trump och en

4 I den enkätfråga som användes för detta ändamål (Har du vaccinerats för Covid?) fanns även möjlighet att ange svarsalternativet "Vill inte uppge", men endast 32 respondenter valde detta svarsalternativ. Analysen utfördes även var den gruppen inkluderas som en del av de "ovaccinerade" för att se om det inverkar på resultaten. Det gjorde det inte.

mer negativ inställning till både abort och ett obligatoriskt vaccinationsprogram för barn. Att vara kvinna hänger samman med en mer positiv inställning till Thunberg, medan att vara man hänger samman med en mer positiv inställning till både Putin och Trump. Angående effekten av ålder bidrar en högre ålder till en mer positiv inställning till Biden, medan åldern har en motsatt effekt på inställningen till både Trump och Putin. Högre utbildning bidrar till en mer positiv inställning till både Biden och Thunberg, men har ingen signifikant effekt i relation till Putin och Trump. Att placera sig ideologiskt till vänster hänger samman med en mer positiv inställning till Thunberg och att placera sig ideologiskt till höger hänger samman med en mer positiv inställning till Trump. I det följande övergår studien till en diskussion om resultaten i relation till studiens övergripande hypotes samt tidigare forskning.

Diskussion och begränsningar

Resultaten visar att åtminstone en del av de samhällskeptiska attityderna som har inkluderats i denna studie hänger samman med en mer positiv inställning till antietablissemangssymboler och att en motsatt relation gäller i anknytning till elitsymboler, vilket delvis bekräftar studiens övergripande hypotes om att en högre grad av samhällskepticism bidrar till en mer positiv inställning till antietablissemangssymboler och en mer negativ inställning till elitsymboler. Dessa resultat är också i linje med tidigare studier som har visat att det finns ett mönster i relationen till politiska symboler inom olika fält (Cobb & Elder 1973). En avgränsning till de statistiskt signifikanta koefficienterna visar att både en högre nivå av pandemiskepticism och klimatskepticism hänger samman med en mer positiv inställning till både Trump och Putin. Därtill hänger en högre forskningsskepticism ihop med en mer positiv inställning till Putin och en högre mediaskepticism ihop med en mer positiv inställning till Trump. Resultaten visar däremot tydligt att mindre samhällskeptiska attityder hänger samman med en mer positiv inställning till globala etablissemangssymboler. Mindre forskningsskepticism, klimatskepticism och mediaskepticism hänger samman med en mer positiv inställning till både Biden och Thunberg, medan lägre politikerskepticism och pandemiskepticism hänger samman med en mer positiv inställning till Biden. Tvärt emot det förväntade sambandet visade resultaten att högre pandemiskepticism faktiskt hänger samman med en mer positiv inställning till Thunberg. Detta kan uppfattas som aningen motsägelsefullt, men förklaringen kan delvis ligga i formuleringen på den enkätfråga som användes för att mäta pandemiskepticism. Respondenterna fick ta ställning till huruvida de anser att "Regeringen överdriver Covidpandemins folkhälsomässiga följder eller har regeringen fog för att vara försiktiga?", och en förklaring kunde därmed vara att respondenter med en mer positiv inställning till Thunberg samtidigt anser att regeringen överdriver Covid-19-pandemins folkhälsomässiga

följder i jämförelse med klimatförändringens följder. Framtida studier kunde därmed se närmare på relationen mellan klimatrörelsen och pandemiattityder.

Här är det även värt att lyfta upp några av resultaten utgående från kontrollvariablernas effekter. Att identifiera sig som politiskt vänster hänger tydligt samman med en mer positiv inställning till Thunberg, medan att identifiera sig som politiskt höger tydligt hänger samman med en mer positiv inställning till Trump. Detta bekräftar även tidigare studier som har benämnt Thunberg som något av en global vänstersymbol (Sabherwal et al. 2021) och Trump som en global högerymbol (Mollan & Geesin 2020; Yang 2018). Att högre grad av religiositet hänger samman med en mer positiv inställning till elitsymbolerna Biden och Thunberg, men inte har något samband med inställningen till Putin eller Trump går delvis emot tidigare studier som identifierat ett samband mellan religiositet och stöd för speciellt Trump (Brittain 2018; Margolis 2020). Detta kan delvis förklaras av att i den nordiska kontext där materialet är insamlat var kopplingen mellan religiositet och stöd för högerymboler inte är lika stark som i till exempel USA (Halldorf 2021). Däremot fanns det ett konkret samband mellan åsikt om abort och inställningen till både Putin och Trump, men nämnas bör att stödet för abort bland religiösa finlandssvenskar även det är väldigt högt, vilket delvis kan förklara varför det här fanns ett samband i den riktningen (Karv 2022). Att inte vara vaccinerad mot Covid-19 hänger samman med en mer positiv inställning till Trump, vilket delvis också bekräftar resultat från tidigare studier som har identifierat ett samband mellan vaccinationsmotstånd och populistattityder (Kennedy 2019; Kohler & Koinig 2023).

Dessa resultat ger stöd till äldre forskning kring betydelsen av politiska symboler (Brown & Ellithorp 1970; Cobb & Elder 1973). Enligt Cobb och Elder (1973) bestämmer den kognitiva dimensionen vilka åsikter som förknippas med en politisk symbol, och dessa resultat har bekräftat vilka åsikter som i en specifik kontext hänger samman med inställningen till fyra globala politiska symboler. Brown och Ellithorp (1970) noterade också att denna projicering av åsikter äger rum när en politisk aktör uppnår en status som nyckelsymbol, och resultaten i denna studie kan därmed användas som bekräftelse på att samtliga politiska aktörer inkluderade i denna studie kan definieras som nyckelsymboler, dock inom olika globala politiska rörelser. Resultaten här visar tydligt att de faktorer som visat sig förklara variation i inställning till dessa på nationell nivå även har stöd internationellt, vilket ger stöd till argumentet att dessa politiska symboler är verkligt globala och även binder ihop likasinnade till en, åtminstone i en viss utsträckning, åsiktsheterogen grupp. I en globaliserad och digitaliserad värld är det betydligt enklare än tidigare att på kort tid kunna uppnå status som global politisk symbol, vilket speciellt fallet med Greta Thunberg tydligt har bevisat.

Tidigare forskning har visat att det finns ett samband mellan populistattityder och politikerskepticism (Geurkink et al. 2020), forskningsskepticism (Caramani 2017; Mede & Schäfer 2020; Mede et al. 2020), klimatskepticism

(Huber et al. 2022; Yan et al. 2020), pandemiskepticism (Eberl et al. 2021; Kuppers & Reisser 2022) och mediaskepticism (Fawzi & Krämer 2021). Resultaten presenterade i denna studie bidrar till detta forskningsfält genom att visa hur samhällsskeptiska attityder delvis även kan förklara inställningen till globala politiska symboler. Att inställningen till globala politiska symboler för olika politiska läger varierar var väntat, men att kopplingen mellan samhällsskeptiska attityder och inställningen till både Trump och Putin skulle vara så pass tydlig är ändå värt att notera. Tidigare studier har lyft upp att det finns en stor del likheter mellan Trump och Putin (Kuteleva & Clifford 2021; Schindler 2023), vilket därmed även bekräftas i denna studie som visar på en tydlig åsiktsöverlappning mellan deras respektive anhängare. Även om olika former av samhällsskeptiska attityder bidrar till att förklara variation i hur individer förhåller sig till globala politiska symboler, innebär detta inte nödvändigtvis att en individ som förhåller sig skeptiskt gentemot exempelvis politiker eller klimatförändringen nödvändigtvis har en positiv inställning till internationella politiska aktörer som företräder den typen av åsiktsbildningar. Det är självfallet mycket mer komplicerat än så att identifiera de kausala mekanismer som leder till en viss inställning till en viss politisk aktör. Vad denna studie ändå har visat är att det är viktigt att särskilja mellan olika former av samhällsskeptiska attityder och att dessa inte nödvändigtvis kommer i ett paket.

I och med att enkätmaterial samlades in i Finland bör självfallet även kontexten beaktas när det kommer till resultatens generaliserbarhet. Att enkätmaterial samlades in i Finland, ett land som tidigare har beskrivits som en välfungerande liberal välfärdsstat (Newton, Stolle & Zmerli 2018), kan även ha bidragit till det generellt väldigt tydliga sambandet mellan samhällsskeptiska attityder och inställningen till de politiska aktörerna. Detta i och med det jämförelsevis låga antalet kritiska medborgare i Finland sett ur ett europeiskt komparativt perspektiv (Söderlund 2019). Att respondenterna utgörs av en språklig minoritetsgrupp, finlandssvenskar, borde däremot inte på något sätt inverka på resultaten i och med att tidigare studier har visat att det inte finns några stora skillnader mellan finsktalande finländare och finlandssvenskar när det kommer till generell samhällssyn (Malmberg 2023; Rapeli 2023). Nämnas bör även att ordningsföljden på de politiska aktörerna i enkäten inte har varierats, men detta torde inte ha inverkat på resultaten. Att enkätmaterial därtill samlades in några månader före den ryska invasionen av Ukraina i februari 2022 bör även beaktas i relation till inställning till Putin, som med högst sannolikhet har förändrats sedan dess. Beaktas bör även att åsiktfordelningen i relation till både Putin och Trump var långt ifrån normalfördelad i och med att åsikterna var tydligt koncentrerade till den negativa delen av skalan. Detta gäller också tre av de inkluderade kontrollvariablerna, och detta tydligaste i relation Covid-19 vaccinerings där endast ett väldigt litet antal ($n=83$) angett sig vara ovaccinerade. Framtida studier bör därmed sträva till att med en komparativ design utforska

om resultaten presenterade i denna studie även gäller för övriga typer av nationella kontexter, och speciellt i kontexter var det finns en tydligare spridning i inställningen till anti-etablissemangssymboler.

Konklusioner

Varje politisk rörelse har egna politiska symboler som förenar deras anhängare, och försvar av symbolen blir därmed en del av anhängarnas politiska identitet. Då den kanske viktigaste politiska skiljelinjen numera går mellan globaliseringsvinnare och förlorare (Kriesi 2010; Zürn & de Wilde 2016), blir därmed även försvarandet av de politiska symboler som företräder de olika sidorna en del av deras respektive politiska identiteter (Kidder & Binder 2020). I tider av ökad polarisering blir känslorna gentemot de egna symbolerna därigenom också starkare, samtidigt som antipatin gentemot de politiska symboler som företräder den andra sidan också förstärks (Harteveld 2021; Harteveld et al. 2022). Bland globaliseringens förlorare, den grupp som förväntas fungera som anhängare till anti-etablissemangsrörelser, har anti-elitismen blivit en förenade faktor, och denna studie har visat hur denna anti-elitismen ger sig till känna i attityder gentemot fem specifika, men till viss del relaterade, samhällsfenomen. Att inställning till dessa samhällsfenomen hänger samman med hur individer förhåller sig till de olika globala politiska symbolerna bevisar hur pass mångfacetterat begreppet anti-elitism faktiskt är och hur stor inverkan den växande klyftan mellan eliten och anti-etablissemangen faktiskt har på samhället. Även om denna studie har använt anhängare till eliten och anti-etablissemangen som två likvärdiga grupper är det ändå viktigt att poängtera att dessa ännu inte utgör två jämstora grupper. Fastän stödet för populistpartier har ökat över tid är det fortsättningsvis en stor majoritet i västvärlden som väljer att rösta på partier som får anses tillhöra eliten (Golder 2016; Hobolt & Tilley 2016).

Tidigare studier har visat att medborgare inkorporerar åsikter om olika samhällsfenomen utgående från en övergripande samhällssyn. Till exempel har dessa studier visat att medborgare med ett högt förtroende för politiska partier även tenderar att ha ett högt förtroende för riksdag och regering och en mer positiv inställning till demokratin (Newton 2001; Van Elsas 2015). En åsikt ingår därmed ofta i ett kluster av andra liknande åsikter, och denna studie har visat att åsikter om globala politiska symboler även hänger samman med ett mer generellt förhållningssätt gentemot samhället. Detta i sig bidrar till en ökad förståelse för varför man även i Norden ser individer som går runt med "Make America Great Again"-kepsar och varför det i USA finns en koppling mellan kännedom om Thunberg och stöd för klimatanpassningsåtgärder (Sabherwal et al. 2021). Betydelsen av globala politiska symboler ligger därmed i att dessa fungerar som symboler för en övergripande världsbild och inte nödvändigtvis endast för en enskild politisk åsikt.

Referenser

- Akkerman, Agnes, Mudde, Cas & Zaslove, Andrej, 2014. "How Populist Are the People? Measuring Populist Attitudes in Voters", *Comparative Political Studies* 47(9), s. 1324-1353.
- Allen, Jonathan & Parnes, Amie, 2021. *Lucky: How Joe Biden barely won the presidency*. Crown.
- Andersson, Ulrika & Weibull, Lennart, 2017. "Har svenskarna förtroende för medierna?" s. 51-83 i Andersson, Ulrika, Ericson, Andreas, Holt, Kristoffer, Johansson, Bengt, Karlsson, Michael, von Krogh, Torbjörn, Lind, Edvard, Strömbäck, Jesper, Weibull Lennart & Truedson, Lars (red.), *Misstron mot medier*. Stockholm: Institutet för mediestudier.
- Bakker, Ryan, Jolly, Seth & Polk, Jonathan, 2020. "Multidimensional incongruence, political disaffection, and support for anti-establishment parties", *Journal of European Public Policy* 27(2), s. 292-309.
- Barr, Robert, 2009. "Populists, Outsiders and Anti-establishment Politics", *Party Politics* 15(1), s. 29-48.
- Berti, Carlo & Loner, Enzo, 2021. "Character assassination as a right-wing populist communication tactic on social media: The case of Matteo Salvini in Italy", *New Media & Society* 25(11), s. 2939-2960.
- Bertsou, Eri, 2019. "Rethinking political distrust", *European Political Science Review* 11(2), s. 213-230.
- Best, Heinrich & Higley, John, 2017. *The Palgrave Handbook of Political Elites*. London, UK: Palgrave Macmillan.
- Björnberg, Karin Edvardsson, Karlsson, Mikael, Gilek, Michael & Hansson, Sven, 2017. "Climate and environmental science denial: A review of the scientific literature published in 1990-2015", *Journal of Cleaner Production* 167(20), s. 229-241.
- Blyth, Mark, 2016. "Global Trumpism. Why Trump's Victory Was 30 Years in the Making and Why It Won't Stop Here", *Foreign Affairs*, 15 November.
- Bos, Linda, Wichgers, Lisanne & van Spanje, Voost, 2023. "Are Populists Politically Intolerant? Citizens' Populist Attitudes and Tolerance of Various Political Antagonists", *Political Studies* 71(3), s. 851-868.
- Brittain, Christopher, 2018. "Racketeering in religion: Adorno and evangelical support for Donald Trump", *Critical Research on Religion* 6(3), s. 269-288.
- Brown, Steven & Ellithorp, John, 1970. "Emotional Experiences in Political Groups: The Case of the McCarthy Phenomenon", *The American Political Science Review* 64(2), s. 349-366.
- Burlacu, Alexandru, Crisan-Dabija, Radu, Covic, Adrian, Raiu, Catalin, Mavrighi, Ionut, Popa, Iolanda Valentina & Lillo-Crespo, Manuel, 2020. "Pandemic lockdown, healthcare policies and human rights: integrating opposed views on COVID-19 public health mitigation measures", *Reviews in Cardiovascular Medicine* 21(4), s. 509-516.
- Butt, Shelby & Byman, Daniel, 2020. "Right-wing extremism: The Russian connection", *Survival* 62(2), s. 137-152.
- Bäck, Maria, 2019. "Political Trust in Finland", s. 39-44 i Grönlund, Kimmo & Strandberg, Kim (red.), *Voting and Public Opinion in Finland: The Parliamentary Election of 2019*. Åbo: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Cammaerts, Bart, 2022. "The abnormalisation of social justice: The 'anti-woke culture war' discourse in the UK", *Discourse & Society* 33(6), s. 730-743.

- Campbell, Troy & Kay, Aaron, 2014. "Solution aversion: On the relation between ideology and motivated disbelief", *Journal of Personality and Social Psychology* 107(5), s. 809-824.
- Caramani, Daniele, 2017. "Will vs. Reason: The Populist and Technocratic Forms of Political Representation and Their Critique to Party Government", *American Political Science Review* 111(1), s. 54-67.
- Casseli, Mauro, Fracasso, Andrea & Traverso, Silvio, 2021. "Globalization, robotization, and electoral outcomes: Evidence from spatial regressions for Italy", *Journal of Regional Science* 61(1), s. 86-111.
- Cassino, Dan, 2016. "Fairleigh Dickinson University's public mind poll finds Trump supporters more conspiracy-minded than other republicans", Fairleigh Dickinson University.
- Castanho Silva, Bruno, Vegetti, Federico & Littvay, Levente, 2017. "The elite is up to something: exploring the relation between populism and belief in conspiracy theories", *Swiss Political Science Review* 23(4), s. 423-443.
- Cobb, Roger & Elder, Charles, 1973. "The political use of symbolism", *American Politics Quarterly* 1(3), s. 305-338.
- Collins, Stephen & DeWitt, Jeff, 2023. "Words Matter: Presidents Obama and Trump, Twitter, and US Soft Power", *World Affairs*, 00438200231161631.
- Cremer, Tobias, 2023. "A Europeanisation of American politics? Trumpism and the populist radical right in the United States", *Journal of Language and Politics* 22(3), s. 396-414.
- DiMaggio, Paul, Evans, John & Bryson, Bethany, 1996. "Have Americans' social attitudes become more polarized?", *American Journal of Sociology* 102(3), s. 690-755.
- Dittmer, Lowell, 1977. "Political Culture and Political Symbolism: Toward a Theoretical Synthesis", *World Politics* 29(4), s. 552-583.
- Dodeigne, Jérémy & Pilet, Jean-Benoit, 2021. "Centralized or decentralized personalization? Measuring intra-party competition in open and flexible list PR systems", *Party Politics* 27(2), s. 234-245.
- Druckman, James, Peterson, Erik & Slothuus, Rune, 2013. "How elite partisan polarization affects public opinion formation", *American Political Science Review* 107(1), s. 57-79.
- Duvall, Spring, 2023. "Becoming Celebrity Girl Activists: The Cultural Politics and Celebification of Emma González, Marley Dias, and Greta Thunberg", *Journal of Communication Inquiry* 47(4), s. 399-419.
- Dyck, Joshua, Pearson-Merkowitz, Shanna & Coates, Michael, 2018. "Primary distrust: Political distrust and support for the insurgent candidacies of Donald Trump and Bernie Sanders in the 2016 primary", *PS: Political Science & Politics* 51(2), s. 351-357.
- Eberl, Jakob-Moritz, Huber, Robert & Greussing, Esther, 2021. "From populism to the "plandemic": why populists believe in COVID-19 conspiracies", *Journal of Elections, Public Opinion and Parties* 31(1), s. 272-284.
- Edelman, Murray, 1964. *The Symbolic Uses of Politics*. Urbana, IL: University of Illinois Press
- Edenborg, Emil, 2023. "Den ryska hbtq-rörelsen från glasnost till kriget i Ukraina: Ett civilsamhälleperspektiv på Rysslands misslyckade demokratisering", *Statsvetenskaplig tidskrift* 125(1), s. 197-220.

- Elgesem, Dag & Bruggemann, Michael, 2022. "Polarisation or just differences in opinion: How and why Facebook users disagree about Greta Thunberg", *European Journal of Communication* 38(3), s. 237-254.
- Erlingsson, Gissur & Kristinsson, Gunnar, 2020. "All that glitters ... A closer look at the Nordic 'exception'", s. 90-106 i Mungiu-Pippidi, Alina & Heywood, Paul (red.), *A Research Agenda for Studies of Corruption*. Cheltenham, UK: Edward Elgar Publishing.
- Esser, Frank, Stepińska, Agnieszka & Hopmann, David, 2016. "Populism and the media: Cross-national findings and perspectives", s. 365-380 i Aalberg, Toril, Esser, Frank, Reinemann, Carsten, Strömbäck, Jesper & de Vreese, Claes (red.), *Populist Political Communication in Europe*. New York, NY: Routledge.
- Fawzi, Nayla, 2019. "Untrustworthy news and the media as "enemy of the people?" how a populist worldview shapes recipients' attitudes toward the media", *The International Journal of Press/Politics* 24(2), s. 146-164.
- Fawzi, Nayla & Krämer, Benjamin, 2021. "The media as part of a detached elite? Exploring antimedia populism among citizens and its relation to political populism", *International Journal of Communication* 15, s. 3292-3314.
- Ferreira da Silva, Frederico, Garzia, Diego & De Angelis, Andrea, 2021. "From party to leader mobilization? The personalization of voter turnout", *Party Politics* 27(2), s. 220-233.
- Fieschi, Catherine & Heywood, Paul, 2004. "Trust, cynicism and populist anti-politics", *Journal of Political Ideologies* 9(3), s. 289-309.
- Fisher, Aleksandr, 2020. "A new cold war? International public opinion of Russia and the United States", *International Journal of Public Opinion Research* 32(1), s. 143-152.
- Forchtner, Bernhard & Kølvråa, Christoffer, 2015. "The nature of nationalism: populist radical right parties on countryside and climate", *Nature and Culture* 10(2), s. 199-224.
- Ford, Robert & Jennings, William, 2020. "The changing cleavage politics of Western Europe", *Annual Review of Political Science* 23, s. 295-314.
- Fraune, Cornelia & Knodt, Michele, 2018. "Sustainable energy transformations in an age of populism, post-truth politics, and local resistance", *Energy Research & Social Science* 43, s. 1-7.
- Gallego, Aina & Kurer, Thomas, 2022. "Automation, Digitalization, and Artificial Intelligence in the Workplace: Implications for Political Behavior", *Annual Review of Political Science* 25, s. 463-484.
- Gemenis, Kostas, 2021. "Explaining conspiracy beliefs and scepticism around the COVID-19 pandemic", *Swiss Political Science Review* 27(2), s. 229-242.
- George, Darren & Mallery, Paul, 2003. *SPSS for Windows Step by Step: A Simple Guide and Reference* (4th ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Geurkink, Bram, Zaslove, Andrej, Sluiter, Roderick & Jacobs, Kristof, 2020. "Populist attitudes, political trust, and external political efficacy: old wine in new bottles?", *Political Studies* 68(1), s. 247-267.
- Gliem, Joseph & Gliem, Rosemary, 2003. "Calculating, interpreting, and reporting Cronbach's alpha reliability coefficient for Likert-type scales", Midwest research-to-Practice Conference in Adult, Continuing, and community education.
- Golder, Matt, 2016. "Far right parties in Europe", *Annual Review of Political Science* 19, s. 477-497.
- Hale, Henry & Peshkopia, Ridvan, 2023. "Trump sympathy in the Balkans: cross-border populist appeal", *Mediterranean Politics* 28(3), s. 375-398.

- Halldorf, Joel, 2021. "Politik i amerikansk evangelikalism och svensk frikyrklighet", *Statsvetenskaplig tidskrift* 123(4), s. 717-734.
- Harteveld, Eelco, 2021. "Fragmented foes: Affective polarization in the multiparty context of the Netherlands", *Electoral Studies* 71, 102332.
- Harteveld, Eelco, Mendoza, Philipp & Rooduijn, Matthijs, 2022. "Affective polarization and the populist radical right: creating the hating?", *Government and Opposition* 57(4), s. 703-727.
- Hawkins, Kirk & Rovira Kaltwasser, Cristobal, 2019. "Introduction: the ideational approach", s. 1-24 i Hawkins, Kirk, Carlin, Ryan, Littvay, Levente & Rovira Kaltwasser, Cristobal (red.), *The Ideational Approach to Populism: Concept, Theory, and Method*. London: Routledge.
- Herkman, Juha, 2017. "Articulations of populism: The Nordic case", *Cultural Studies* 31(4), s. 470-488.
- Hobolt, Sara & Tilley, James, 2016. "Fleeing the centre: the rise of challenger parties in the aftermath of the Euro crisis", *West European Politics* 39(5), 971-991.
- Hofstadter, Richard, 1963. *Anti-intellectualism in American Life*. New York, NY: Vintage.
- Holley, Emily, 2015. "International anti-LGBT legislation: How nationalistic cultural warfare supports political motivations", *Law & Sexuality* 24, s. 179-201.
- Hooghe, Lisbeth & Marks, Garry, 2018. "Cleavage theory meets Europe's crises: Lipset, Rokkan, and the transnational cleavage", *Journal of European Public Policy* 25(1), s. 109-135.
- Huber, Robert, Greussing, Esther & Eberl, Jakob-Moritz, 2022. "From populism to climate scepticism: the role of institutional trust and attitudes towards science", *Environmental Politics* 31(7), s. 1115-1138.
- Huber, Robert, 2020. "The role of populist attitudes in explaining climate change skepticism and support for environmental protection", *Environmental Politics* 29(6), s. 959-982.
- Huddy, Leonie, Bankert, Alexa & Davies, Caitlin, 2018. "Expressive versus instrumental partisanship in multiparty European systems", *Political Psychology* 39(5), s. 173-199.
- Im, Zhen Jie, Mayer, Nonna, Palier, Bruno & Rovny, Jan, 2019. "The "losers of automation": A reservoir of votes for the radical right?", *Research and Politics* 6(1), 2053168018822395.
- Inglehart, Ronald & Norris, Pippa, 2016. "Trump, Brexit, and the rise of populism: Economic have-nots and cultural backlash", HKS Working Paper No. RWP16-026.
- Inglehart, Ronald, 1977. *The Silent Revolution: Changing Values and Political Styles Among Western Publics*. Princeton: Princeton University Press.
- Jansen, Robert, 2011. "Populist mobilization: A new theoretical approach to populism", *Sociological Theory* 29(2), s. 75-96.
- Jung, Jieun, Petkanic, Peter, Nan, Dongyan & Hyun Kim, Jang, 2020. "When a Girl Awakened the World: A User and Social Message Analysis of Greta Thunberg", *Sustainability* 12(7), s. 1-17.
- Karv, Thomas, 2022. "Finlandssvenska åsikter om politik och politiker", s. 19-26 i Karv, Thomas & Backström, Jenny (red.), *Svenskfinland i Pandemitider: Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2020-2022*. Vasa: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.

- Karv, Thomas & Backström, Jenny, 2022. "Introduktion – den finlandssvenska medborgaropinionen i pandemitider", s. 9-18 i Karv, Thomas & Backström, Jenny (red.), *Svenskfinland i Pandemitider: Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2020-2022*. Vasa: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Karv, Thomas, Lindell, Marina & Rapeli, Lauri, 2022. "How context matters: The significance of political homogeneity and language for political efficacy", *Scandinavian Political Studies* 45(1), s. 46-67.
- Karvonen, Lauri, 2010. *The Personalisation of Politics: A Study of Parliamentary Democracies*. Colchester: ECPR Press.
- Kellstedt, Paul, Zahran, Sammy & Vedlitz, Arnold, 2008. "Personal efficacy, the information environment, and attitudes toward global warming and climate change in the United States", *Risk Analysis* 28(1), s. 113-126.
- Kennedy, Jonathan, 2019. "Populist politics and vaccine hesitancy in Western Europe: an analysis of national-level data", *European Journal of Public Health* 29(3), s. 512-516.
- Kenny, Paul, 2020. "'The enemy of the people': populists and press freedom", *Political Research Quarterly* 73(2), s. 261-275.
- Kidder, Jeffrey & Binder, Amy, 2020. "Trumpism on college campuses", *Qualitative Sociology* 43(2), s. 145-163.
- Klintman, Mikael, 2021. *Knowledge Resistance: How we Avoid Insight from Others*. Manchester, UK: Manchester University Press.
- Kohler, Sarah & Koinig, Isabell, 2023. "The effect of science-related populism on vaccination attitudes and decisions", *Journal of Behavioral Medicine* 46(1-2), s. 229-238.
- Konisky, David, Milyo, Jeffrey & Richardson, Lilliard, 2008. "Environmental policy attitudes: issues, geographical scale, and political trust", *Social Science Quarterly* 89(5), s. 1066-1085.
- Kriesi, Hanspeter, Grande, Edgar, Lachat, Romain, Dolezal, Martin, Bornschier, Simon & Frey, Timotheos, 2006. "Globalization and the transformation of the national political space: Six European countries compared", *European Journal of Political Research* 45(6), s. 921-956.
- Kriesi, Hanspeter, 2010. "Restructuration of partisan politics and the emergence of a new cleavage based on values", *West European Politics* 33(3), s. 673-685.
- Kuteleva, Anna & Clifford, Sarah, 2021. "Gendered securitisation: Trump's and Putin's discursive politics of the COVID-19 pandemic", *European Journal of International Security* 6(3), s. 301-317.
- Kutlay, Mustafa & Öniş, Ziya, 2023. "Liberal democracy on the edge? Anxieties in a shifting global (dis)order", *Alternatives* 48(1), s. 20-37.
- Larson, Jeff & Lizardo, Omar, 2007. "Generations, Identities, and the Collective Memory of Che Guevara", *Sociological Forum* 22(4), s. 425-451.
- Lasco, Gideon, 2020. "Medical Populism and the COVID-19 Pandemic", *Global Public Health* 15(10), s. 1417-1429.
- Lasswell, Harold, 1927. "The theory of political propaganda", *The American Political Science Review* 21(3), s. 627-631.
- Latkin, Carl, Dayton, Lauren, Moran, Meghan, Strickland, Justin & Collins, Karina, 2022. "Behavioral and Psychosocial Factors Associated with COVID-19 Skepticism in the United States", *Current Psychology* 41(11), s. 7918-7926.
- Lelkes, Yphtach, 2016. "Mass polarization: manifestations and measurements", *Public Opinion Quarterly* 80(1), s. 392-410.

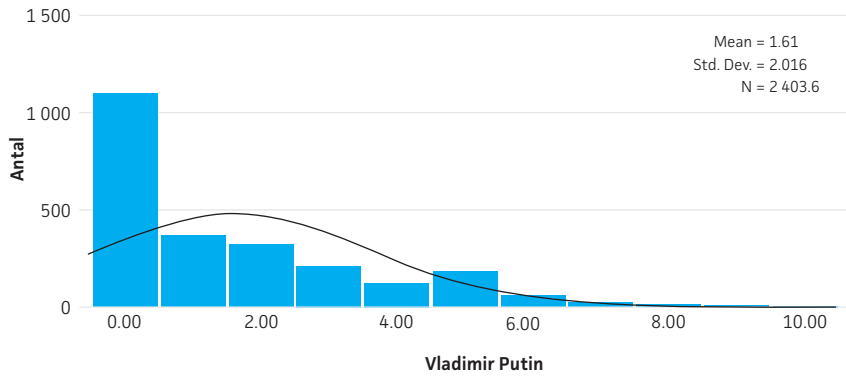
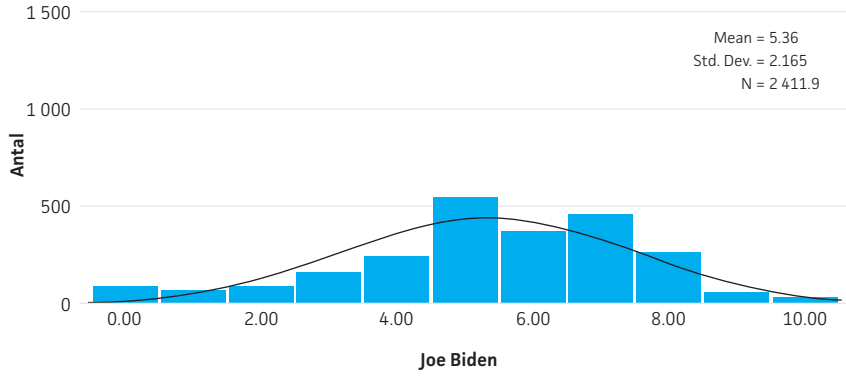
- Lindell, Marina & Sirén, Rasmus, 2020. "Barometern – den finlandssvenska medborgarpanelen", s. 9–16 i Lindell, Marina (red.), *Vad tycker Svenskfinland? Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019–2020*. Åbo: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Lipset, Seymour & Rokkan, Stein, 1967. *Party Systems and Voter Alignments*. New York, NY: The Free Press.
- Lockwood, Matthew, 2018. "Right-wing populism and the climate change Agenda: exploring the linkages", *Environmental Politics* 27(4), s. 712–732.
- Lübke, Christiane, 2022. "Socioeconomic roots of climate change denial and uncertainty among the European population", *European Sociological Review* 38(1), s. 153–168.
- Malmberg, Fredrik, 2023. "Institutional trust in Finland", s. 70–75 i Grönlund, Kimmo & Strandberg, Kim (red.), *Finland turned right: voting and public opinion in the parliamentary election of 2023*. Åbo: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Malmberg, Fredrik & Karv, Thomas, 2022. "All good in the neighbourhood? Exploring the role of local conditions for political trust and corruption perceptions within a minority context", *Territory, Politics, Governance*, 1–18
- Mangset, Marte, Engelstad, Fredrik, Teigen, Mari & Gulbrandsen, Trygve, 2019. "The Populist Elite Paradox: Using Elite Theory to Elucidate the Shapes and Stakes of Populist Elite Critiques", s. 203–222 i Engelstad, Fredrik, Gulbrandsen, Trygve, Mangset, Marte & Teigen, Mari (red.), *Elites and People: Challenges to Democracy*. Leeds: Emerald Publishing Limited.
- Margolis, Michele, 2020. "Who wants to make America great again? Understanding evangelical support for Donald Trump", *Politics and Religion* 13(1), s. 89–118.
- Martel, Frank, Greve, Bent, Rothstein, Bo & Saari, Juho, 2020. "The Nordic Exceptionalism: What Explains Why the Nordic Countries are Constantly Among the Happiest in the World", s. 128–145 i Helliwell, John, Layard, Richard, Sachs, Jeffrey & De Neve, Jan-Emmanuel (red.), *World Happiness Report 2020*. Sustainable Developments Solutions Network
- Mazzoleni, Gianpietro, 2008. "Populism and the media", s. 49–64 i Albertazzi, Daniele & McDonnell, Duncan (red.), *TwentyFirst Century Populism: The Spectre of Western European Democracy*. London: Palgrave Macmillan.
- McCoy, Jennifer & Somer, Murat, 2021. "Overcoming Polarization", *Journal of Democracy* 32(1), s. 6–21.
- Mede, Niels & Schäfer, Mike, 2020. "Science-related populism: conceptualizing populist demands toward science", *Public Understanding of Science* 29(5), s. 473–491.
- Mede, Niels, Schäfer, Mike & Fuchslin, Tobias, 2020. "The SciPop Scale for measuring science-related populist attitudes in surveys: Development, test, and validation", *International Journal of Public Opinion Research* 22(2), s. 273–293.
- Moffitt, Benjamin, 2016. *The Global Rise of Populism: Performance, Political Style, and Representation*. Palo Alto, CA: Stanford University Press.
- Mollan, Simon & Geesin, Beverly, 2020. "Donald Trump and Trumpism: Leadership, ideology and narrative of the business executive turned politician", *Organization* 27(3), s. 405–418.
- Motta, Matthew, 2018. "The dynamics and political implications of anti-intellectualism in the United States", *American Politics Research* 46(3), s. 465–498.
- Mudde, Cas, 2004. "The populist zeitgeist", *Government and Opposition* 39(4), s. 542–563.

- Mudde, Cas, 2007. *Populist Radical Right Parties in Europe*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Mudde, Cas & Rovira Kaltwasser, Cristobal, 2013. "Exclusionary versus inclusionary populism: comparing contemporary Europe and Latin America", *Government and Opposition* 48(2), s. 147-174.
- Mutz, Diane, 1989. "The influence of perceptions of media influence: Third person effects and the public expression of opinions", *International Journal of Public Opinion Research* 1(1), s. 3-23.
- Nero, Krist, Orru, Kati, Nævestad, Tor-Olov, Olson, Alexandra, Airola, Merja, Savadori, Lucia, Kazemkaityte, Gabriella & Kajganovic, Jelena, 2023. "Mechanisms behind COVID-19 scepticism among socially marginalised individuals in Europe", *Journal of Risk Research* 26(6), s. 675-696.
- Newton, Kenneth, 2001. "Trust, social capital, civil society, and democracy", *International Political Science Review* 22(2), s. 201-214.
- Newton, Kenneth, Stolle, Dietlind & Zmerli, Sonja, 2018. "Social and Political Trust", s. 37-56 i Uslaner, Eric (red.), *Oxford Handbook of Social and Political Trust*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Nordensvärd, Johan & Ketola, Markus, 2022. "Populism as an act of storytelling: analyzing the climate change narratives of Donald Trump and Greta Thunberg as populist truth-tellers", *Environmental Politics* 31(5), 861-882.
- Norris, Pippa, 2011. *Democratic Deficit: Critical Citizens Revisited*. Cambridge, UK: Cambridge University Press.
- Nye, Joseph, 2023. *Soft Power and Great-Power Competition: Shifting Sands in the Balance of Power Between the United States and China*. Singapore: Springer Nature Singapore.
- Olesen, Thomas, 2015. "Global political iconography: The making of Nelson Mandela", *American Journal of Cultural Sociology* 3, s. 34-64.
- Pariser, Eli, 2011. *The filter bubble: How the new personalized Web is hanging what we read and how we think*. New York, NY: Penguin Press.
- Pausch, Markus, 2021. "The future of polarisation in Europe: relative cosmopolitanism and democracy", *European Journal of Future Studies* 9(12), s. 1-11.
- Pechar, Emily, Bernauer, Thomas & Mayer, Frederick, 2018. "Beyond political ideology: the impact of attitudes towards government and corporations on trust in science", *Science Communication* 40(3), s. 291-313.
- Pedersen, Helene, 2023. "Personalisation and political parties", s. 254-265 i Carter, Neil, Keith, Daniel, Sindre, Gyda & Vasilopoulou, Sofia (red.), *The Routledge Handbook of Political Parties*. London, UK: Routledge.
- Pedersen, Helene & Rahat, Gideon, 2021. "Political personalization and personalized politics within and beyond the behavioural arena", *Party Politics* 27(2), s. 211-219.
- Petersson, Bo, 2023. "Felslut och önsketänkanden: Om Rysslandsforskarna, Putin och utvecklingen fram till kriget", *Statsvetenskaplig tidskrift* 125(1), s. 25-40.
- Rahat, Gideon & Kenig Ofer, 2018. *From Party Politics to Personalized Politics? Party Change and Political Personalization in Democracies*. Oxford, UK: Oxford University Press
- Rapeli, Lauri, 2023. "Political efficacy among the Finnish electorate", s. 63-69 i Grönlund, Kimmo & Strandberg, Kim (eds.), *Finland Turned Right: Voting and Public Opinion in the Parliamentary Election of 2023*. Åbo: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.

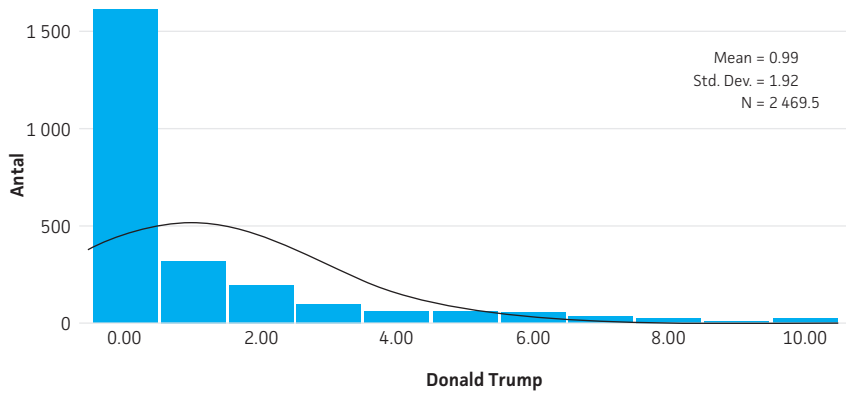
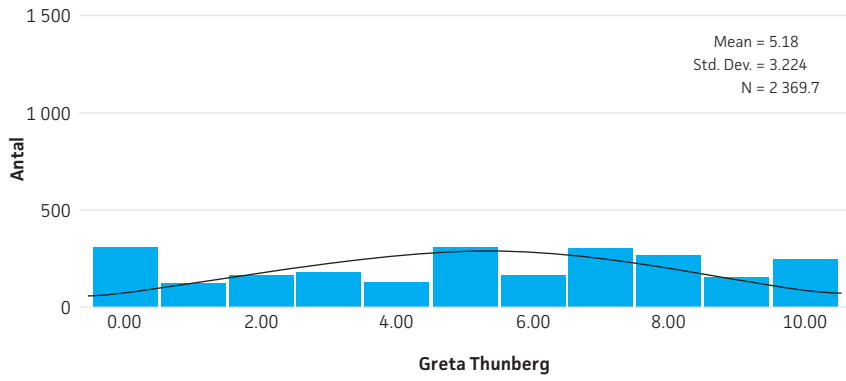
- Rapeli, Lauri, Lindell, Marina & Grönlund, Kimmo, 2020. "Konklusion: hög tillit och regionala skillnader", s. 113-117 i Lindell, Marina (red.), *Vad tycker Svenskfinland? Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2019-2020*. Åbo: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Roberts, Hannah, Clark, Angus, Kalina, Claire, Sherman, Carter, Brislin, Sarah, Heitzeg, Mary & Hicks, Brian, 2022. "To vax or not to vax: Predictors of anti-vax attitudes and COVID-19 vaccine hesitancy prior to widespread vaccine availability", *Plos one* 17(2), s. 1-19.
- Rooduijn, Matthijs, 2014. "The Nucleus of Populism: In Search of the Lowest Common Denominator", *Government and Opposition* 49(4), s. 573-599.
- Rooduijn, Matthijs, 2018. "What Unites the Voter Bases of Populist Parties? Comparing the Electorates of 15 Populist Parties", *European Political Science Review* 10(3), s. 351-368.
- Ryalls, Emily & Mazzarella, Sharon, 2021. "'Famous, Beloved, Reviled, Respected, Feared, Celebrated': Media Construction of Greta Thunberg", *Communication, Culture and Critique* 14(3), s. 438-453.
- Saarinen, Arttu, Koivula, Aki & Keipi, Teo, 2019. "Political trust, political party preference and trust in knowledge-based institutions", *International Journal of Sociology and Social Policy* 40(1/2), s. 154-168.
- Sabherwal, Anandita, Ballew, Matthew, van der Linden, Sander, Gustafson, Abel, Goldberg, Matthew, Maibach, Edward, Kotcher, John, Swim, Janet, Rosenthal, Seth & Leiserowitz, Anthony, 2021. "The Greta effect: Familiarity with Greta Thunberg predicts intentions to engage in climate activism in the United States", *Journal of Applied Social Psychology* 51(4), 321-333.
- Schindler, Sebastian, 2023. "Post-truth politics and neoliberal competition: the social sources of dogmatic cynicism", *International Theory*, s. 1-20.
- Schulz, Anne, Müller, Philipp, Schemer, Christian, Wirz, Dominique, Wettstein, Martin & Wirth, Werner, 2017. "Measuring populist attitudes on three dimensions", *International Journal of Public Opinion Research* 30(2), s. 316-326.
- Schulze, Heidi, Mauk, Marlene & Linde, Jonas, 2020. "How populism and polarization affect Europe's liberal democracies", *Politics and Governance* 8(3), s. 1-5.
- Schuman, Jonas, 2022. "Partisymptatier och partival", s. 47-54 i Karv, Thomas & Backström, Jenny (red.), *Svenskfinland i Pandemitider: Resultat från den finlandssvenska medborgarpanelen Barometern 2020-2022*. Vasa: Institutet för samhällsforskning vid Åbo Akademi.
- Simons, Greg, 2019. "Putin's International Political Image", *Journal of Political Marketing* 18(4), s. 307-329.
- Sjögren, Olle, 2023. "Ecological Wunderkind and heroic trollhunter: the celebrity saga of Greta Thunberg", *Celebrity Studies* 14(4), s. 472-484.
- Sorce, Giuliana, 2022. "The 'Greta Effect': Networked Mobilization and Leader Identification Among Fridays for Future Protesters", *Media and Communication* 10(2), s. 18-28.
- Strömbäck, Jesper, 2023. "Tendensen att misstro officiella sanningar: konspiratorisk mentalitet hos svenska folket", s. 389-405 i Andersson, Ulrika, Öhberg, Patrik, Carlander, Anders, Martinsson, Johan & Theorin, Nora (red.), *Ovisshetens tid*. Göteborg: SOM-institutet, Göteborgs universitet.
- Suchland, Jennifer, 2018. "The LGBT specter in Russia: refusing queerness, claiming 'Whiteness'", *Gender, Place & Culture* 25(7), s. 1073-1088.
- Söderlund, Peter, 2019. "Poliittinen luottamus vertailevasta näkökulmasta", s. 35-48 i Bäck, Maria & Kestilä-Kekkonen, Elina (red.), *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus Polut, trendit ja kuulut*. Helsingfors: Finansministeriets publikationer.

- Teney, Celine, Lacewell, Onawa & De Wilde, Pieter, 2014. "Winners and losers of globalization in Europe: attitudes and ideologies", *European Political Science Review* 6(4), s. 575-595.
- Thompson, Jack, 2021. "White media attitudes in the Trump era", *American Politics Research* 49(2), s. 119-131.
- Tsfati, Yariv & Cappella, Joseph, 2003. "Do people watch what they do not trust? Exploring the association between news media skepticism and exposure", *Communication Research* 30(5), s. 504-529.
- Van der Meer, Tom, 2017. "Political trust and the 'crisis of democracy'", *Oxford Research Encyclopedia of Politics*.
- Van Elsas, Erika, 2015. "Political trust as a rational attitude: A comparison of the nature of political trust across different levels of education", *Political Studies* 63(5), s. 1158-1178.
- Van Hauwaert Steven & Van Kessel, Stijn, 2018. "Beyond Protest and Discontent: A Cross-National Analysis of the Effect of Populist Attitudes and Issue Positions on Populist Party Support", *European Journal of Political Research* 57(1), s. 68-92.
- von Schoultz, Åsa, 2019. "Kansalaisten näkemykset demokratian prosesseista ja legitimitteetistä", s. 62-78 i Bäck, Maria & Kestilä-Kekkonen, Elina (red.), *Poliittinen ja sosiaalinen luottamus: polut, trendit ja kuulut*. Helsingfors: Finansministeriets publikationer.
- Vos, Debby & Van Aelst, Peter, 2018. "Does the political system determine media visibility of politicians? A comparative analysis of political functions in the news in sixteen countries", *Political Communication* 35(3), s. 371-392.
- Vowles, Kjell & Hultman, Martin, 2021. "Dead White men vs. Greta Thunberg: Nationalism, Misogyny, and Climate Change Denial in Swedish far-right Digital Media", *Australian Feminist Studies* 36(110), s. 414-431.
- Weber, Elke, 2016. "What shapes perceptions of climate change? New research since 2010", *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change* 7(1), s. 125-134.
- Wettstein, Martin, Esser, Frank, Schulz, Anne, Wirz, Dominique & Wirth, Werner, 2018. "News media as gatekeepers, critics, and initiators of populist communication: How journalists in ten countries deal with the populist challenge", *The International Journal of Press/Politics* 23(4), s. 476-495.
- White, Leslie, 1949. *The Science of Culture*. New York, NY: Grove.
- Yang, Mimi, 2018. "Trumpism: a disfigured Americanism", *Palgrave Communications* 4(1), s. 1-13.
- Yan, Pu, Schroeder, Ralph & Stier, Sebastian, 2022. "Is there a link between climate change scepticism and populism? An analysis of web tracking and survey data from Europe and the US", *Information, Communication & Society* 25(10), s. 1400-1439.
- Zaslave, Andrej, Geurkin, Bram, Jacobs, Kristof & Akkerman, Agnes, 2021. "Power to the people? Populism, democracy, and political participation: a citizen's perspective", *West European Politics* 44(4), s. 727-751.
- Zulianello, Mattia & Ceccobelli, Diego, 2020. "Don't call it climate populism: on Greta Thunberg's technocratic ecocentrism", *The Political Quarterly* 91(3), s. 623-631.
- Zürn, Michael & de Wilde, Pieter, 2016. "Debating globalization: cosmopolitanism and communitarianism as political ideologies", *Journal of Political Ideologies* 21(3), s. 280-301.

Appendix

Figur A1. Svartsfördelning inom de fyra beroende variablerna

Tabell A1. Svartsfördelning inom de fem oberoende variablerna (%)

Variabel	Hög	Medelhög	Medellåg	Låg
Politikerskepticism	9.6	44.1	41.0	5.4
Forskningskepticism	12.6	41.4	41.3	4.6
Klimatskepticism	9.8	13.0	29.6	47.6
Pandemiskepticism	4.2	7.2	34.3	54.5

Variabel	Mycket litet förtroende	Ganska litet förtroende	Varken stort eller litet förtroende	Ganska stort förtroende	Mycket stort förtroende
Mediaskepticism	5.9	10.1	25.6	48.5	10.0

Tabell A2. Intern korrelation mellan olika former av samhällsskeptiska attityder

	Politiker- skepticism	Forsknings- skepticism	Klimat- skepticism	Pandemi- skepticism	Media- skepticism
Politikerskepticism	x	0.39	0.28	0.23	0.41
Forskningskepticism		x	0.41	0.29	0.36
Klimatskepticism			x	0.41	0.38
Pandemiskepticism				x	0.29
Mediaskepticism					x

Tabellnot: Pearsons r. Alla koefficienter är statistiskt signifikanta på 0.01-nivå.

Tabell A3. Svarsfördelning utgående från kontrollvariabler

	Joe Biden	Greta Thunberg	Vladimir Putin	Donald Trump
Totalt (n=2602)	5.36 (2.17)	5.18 (3.22)	1.61 (2.02)	0.99 (1.92)
<i>Kön</i>	‡	‡	‡	‡
Kvinna (n=1288)	5.40 (2.01)	5.96 (2.97)	1.28 (1.76)	0.63 (1.44)
Man (n=1298)	5.35 (2.23)	4.38 (3.26)	1.92 (2.19)	1.35 (2.25)
<i>Ålder</i>	‡	‡	†	‡
18–29 (n=449)	4.68 (2.11)	6.38 (2.86)	1.78 (1.94)	1.16 (1.89)
30–39 (n=357)	4.64 (2.45)	5.18 (3.23)	1.72 (2.12)	1.36 (2.23)
40–49 (n=360)	5.26 (2.04)	5.03 (3.22)	1.89 (2.24)	1.26 (2.28)
50–59 (n=390)	5.80 (2.04)	5.03 (3.17)	1.45 (1.90)	0.71 (1.63)
60–69 (n=409)	5.25 (2.06)	4.30 (3.23)	1.48 (1.89)	0.89 (1.78)
70+ (n=637)	6.08 (1.96)	5.10 (3.27)	1.45 (2.01)	0.75 (1.71)
<i>Utbildning</i>	‡	‡	‡	*
Grundskola (n=570)	5.16 (2.11)	3.88 (3.39)	1.59 (1.87)	0.97 (1.95)
Andra stadiet (n=1339)	5.27 (2.10)	5.23 (3.15)	1.75 (2.19)	1.07 (1.98)
Högskola (n=693)	5.67 (2.27)	6.15 (2.85)	1.34 (1.74)	0.85 (1.78)
<i>Ideologisk inriktning</i>	‡	‡	‡	‡
Vänster (n=436)	5.36 (2.11)	7.28 (2.70)	1.14 (1.54)	0.37 (1.03)
Mitten (n=885)	5.27 (2.10)	5.33 (3.22)	1.67 (2.03)	0.92 (1.75)
Höger (n=838)	5.36 (2.27)	4.07 (3.00)	1.72 (2.18)	1.42 (2.37)
<i>Religiositet</i>	‡	‡	‡	‡
Inte alls religiös (n=775)	4.87 (2.23)	5.17 (3.45)	1.45 (1.98)	0.93 (2.00)
Inte särskilt religiös (n=1122)	5.58 (1.98)	5.23 (3.06)	1.60 (1.91)	0.91 (1.73)
Ganska religiös (n=481)	5.80 (2.17)	5.36 (3.19)	1.69 (2.13)	0.93 (1.77)
Mycket religiös (n=121)	4.92 (2.33)	4.53 (2.99)	1.92 (2.35)	2.05 (2.62)
<i>Vaccinerad för Covid-19</i>	‡	‡	‡	‡
Ja (n=2441)	5.48 (2.08)	5.30 (3.18)	1.55 (1.97)	0.87 (1.75)
Nej (n=83)	2.51 (2.29)	2.34 (3.03)	3.40 (2.78)	3.68 (3.17)
<i>Abort bör begränsas</i>	‡	‡	‡	‡
Helt av annan åsikt (n=1968)	5.42 (2.09)	5.47 (3.19)	1.38 (1.87)	0.69 (1.59)
Delvis av annan åsikt (n=226)	5.01 (2.37)	4.37 (2.83)	2.35 (2.00)	1.90 (2.16)
Delvis av samma åsikt (n=115)	5.19 (2.45)	3.39 (3.08)	3.18 (2.75)	1.98 (2.51)
Helt av samma åsikt (n=84)	4.66 (2.55)	3.70 (3.20)	2.21 (2.24)	3.06 (3.04)
<i>Obligatoriskt vaccinationsprogram för barn</i>	‡	‡	‡	‡
Helt av samma åsikt (n=791)	5.50 (2.25)	5.04 (3.39)	1.49 (2.06)	0.70 (1.66)
Delvis av samma åsikt (n=1023)	5.66 (1.83)	5.57 (2.92)	1.52 (1.90)	0.74 (1.37)
Delvis av annan åsikt (n=322)	5.23 (2.04)	5.32 (3.11)	1.82 (2.07)	1.05 (1.78)
Helt av annan åsikt (n=198)	3.42 (2.67)	3.61 (3.53)	2.23 (2.47)	2.99 (3.32)

Tabellnot: Frågeformuleringar och svarsalternativ: Kön: Vilket är ditt kön? Kvinna, Man, Annat/Vill inte säga. Svarkategori "Annat/vill inte säga" saknade svar och är därmed exkluderad från tabellen. Ålder: Vilket år är du född? Omkodad till sex ålderskategorier. Utbildning: Vilken är din högsta utbildning? Kategorierna innehåller följande svarsalternativ: Grundskola (Folkskola, Grundskola/mellanskola), Andra stadiet

Fortsätter på nästa sida.

(Yrkesskola, Institut eller motsvarande, Student), Högskola (Yrkeshögskola eller lägre högskoleexamen, Högre högskoleexamen (Magister, Forskarutbildning). Ideologisk inriktning: Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Vi använder en skala från noll till tio (0–10), där noll står för vänster och tio står för höger. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala? Vänster (0–3), Mitten (4–6), Höger (7–10). Religiositet: Hur religiös är du? inte alls religiös, inte speciellt religiös, ganska religiös, mycket religiös. Har du vaccinerats för Covid? Ja (Ja, en gång, Ja, två gånger, Ja, tre gånger), Nej (Nej). "Vill inte uppge"-svar exkluderade i relation till Vaccinerad-variabeln. Abort bör begränsas: Vilken är din åsikt om följande påståenden om aktuella politiska frågor? - Finland borde begränsa rätten till fri abort: helt av annan åsikt, delvis av annan åsikt, delvis av samma åsikt, helt av samma åsikt. Obligatoriskt vaccinationsprogram för barn: Vilken är din åsikt om följande påståenden om aktuella politiska frågor? - Finland borde införa obligatoriskt vaccinationsprogram för barn: helt av annan åsikt, delvis av annan åsikt, delvis av samma åsikt, helt av samma åsikt. "Kan inte säga"- och "Vet inte vem personen är"-svar exkluderade. Standardavvikelse inom parentes. Skillnaden mellan grupperna är statistiskt signifikant: * $p < 0.05$; † $p < 0.01$; ‡ $p < 0.001$.

Tabell A4. Multikollinearitetstest

Variabel	Toleransvärde	VIF-värde
Politikerskepticism	0.75	1.33
Forskningskepticism	0.74	1.35
Klimatskepticism	0.58	1.72
Pandemiskepticism	0.67	1.50
Mediaskepticism	0.76	1.32
Kön	0.88	1.13
Ålder	0.73	1.37
Utbildning	0.78	1.29
Ideologi	0.76	1.32
Religiositet	0.82	1.22
Vaccinerad för Covid-19	0.74	1.36
Abort bör begränsas	0.78	1.29
Obligatoriskt vaccinationsprogram för barn	0.84	1.19